

2007

Soňa Fixová

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra pedagogiky

Diplomová práce

Krása a nedokonalost lidské duše podle sv. Jana od Kříže a sv. Terezie
od Ježíše

Vedoucí práce: Dr. Kročil

Autor práce: Soňa Fixová

Studijní obor: pastorační asistence

Ročník: pátý

2007

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury

Děkuji vedoucímu diplomové práce Dr. Kročilovi za hodnotné rady a za trpělivost. Také děkuji mamince Soně Fixové za to, že mě nechala jít studovat a při studiích mě plně fyzicky i psychicky podporovala.

OBSAH

ÚVOD	6
1 <u>SV. JAN OD KŘÍŽE</u>	8
1.1 Životní osud.....	8
1.2 Dílo.....	9
2 <u>SV. TEREZIE OD JEŽÍŠE</u>	10
2.1 Život.....	10
2.2 Životní dílo.....	11
3 <u>VÝSTUP NA VRCHOL HORY DOKONALOST</u>	11
3.1 Temná noc.....	12
3.1.1 Příčina temné noci.....	13
3.1.2 Nedokonalosti začátečníků.....	14
3.1.3 Správná cesta.....	16
3.1.4 Žádosti způsobující škody.....	17
3.2 Prostředky ke sjednocení	18
3.2.1 Teologální ctnosti.....	19
3.2.2 Vjemy a poznatky rozumu.....	20
3.2.3 Od meditace ke kontemplaci.....	22
3.3 Škody a užitky duše.....	23
3.3.1 Nadpřirozené poznatky.....	24
3.3.2 Náklonnosti vůle.....	25
3.3.3 Přirozená dobra.....	27
3.3.4 Dobra smyslová.....	28
3.3.5 Mravnost.....	29
3.3.6 Nadpřirozená dobra.....	30
3.3.7 Dobra duchovní.....	32
3.3.8 Rady.....	34
3.3.9 Konec výstupu v temné noci.....	36

4	<u>HRAD V NITRU PODLE SV. TEREZIE OD JEŽÍŠE</u>	37
4.1	Příbytky duše.....	38
4.2	Pravidelná modlitba.....	40
4.3	Počestné duše.....	41
4.4	Komnata lásky a chvály.....	43
4.5	Komnata milosti.....	45
4.6	Láska Ženicha.....	48
4.7	Komnata vidění.....	60
4.8	Boží vedení.....	64
5	<u>ZÁVĚR</u>	68
6	<u>POUŽITÉ ZDROJE</u>	71
7	<u>ABSTRAKT</u>	72

ÚVOD

Po dobu svého studia jsem si oblíbila karmelitánskou spiritualitu. Nejvíce mě zaujalo její pojetí duše a její sjednocení s Bohem. A to především pojetí duše od sv. Jana od Kříže a sv. Terezie od Ježíše.

A na základě tohoto zaujetí jsem se rozhodla napsat svou diplomovou práci právě o nich. Zviditelnit jejich netradiční a mnohdy, z mého pohledu, opomíjená díla.

V své práci bych chtěla nejprve přiblížit osud a dílo sv. Jana od Kříže. Poté život a dílo sv. Terezie od Ježíše. V těchto prvních dvou kapitolách bych chtěla ukázat, že život světců nemusel být vždy jednoduchý, a mnohdy i velmi nebezpečný. A téměř vždy nevyzpytatelný.

V celé své práci bych chtěla prezentovat proces, který vede k tomu, aby se lidská duše sjednotila s Bohem. Chci vlastně ukázat, jak by měla duše postupovat krůček po krůčku, aby dosáhla niterného vztahu s Bohem.

Ve třetí kapitole chci pojednat o duši tak, jak se na ni díval sv. Jan od Kříže. Tedy o tom, co bylo pro něho důležité, aby se duše spojila s Bohem a došla tak do věčného a klidného života s ním a všemi svatými.

Ve čtvrté kapitole bych chtěla ukázat, jak se na duši dívá sv. Terezie od Ježíše. Jak si představuje dokonalou duši bez chyb. Jak by se měla duše bránit, aby neupadla v pokušení a ve věčnou záhubu. A stejně jako sv. Jan tak i sv. Terezie rozebírá co má duše udělat, aby došla k věčnému sjednocení a životu s Bohem.

Chci ukázat a vlastně dokázat, že oba autoři poznali Boha v biblickém slova smyslu, a že se vlastně jedná o láskyplné poznání. A také bych chtěla dokázat, že ve svých dílech používají poezii a opírají se o řadu obrazů a symbolů.

Chtěla bych také zjistit, zda může duše dospět k božskému spojení, pokud je připoutána k nějakému stvořenému dobru. A nebo jestli to pro ni není spíše překážkou v kontemplaci.

Zajímá mě a chci pojednat o tom, jestli se v jejich dílech mluví o lásce k Bohu a lásce k bližnímu svému. Také jestli podle nich prahne lidské srdce po lásce a to znamená i po Bohu, protože Bůh je láska. Tím také zjistit, jestli boží plamen lásky vstoupí do podstaty duše a zničí v ní všechny její nedokonalosti. Tedy jestli v ní učiní dokonalou čistotu.

Dále mě zajímá jejich pojednání o modlitbě. Chtěla bych zjistit, jestli je pro ně modlitba jen ponořením se do sebe, aby člověk našel sám sebe, dokázal se sám v sobě vyznat a našel tak smysl svého života nebo aby našel Boha, snažil se ho pochopit a nakonec se stal schopným objevovat ho i jinde. Také zjistit, jestli modlitba znamená zabývat se na prvním místě Bohem a jestli má být Bůh ten, který stojí ve středu lidského zájmu.

Také mě zaujímá a chci pojednat o jejich pojetí muk, která musí duše na své cestě k Bohu překonat. Tato muka mohou být často přirovnávána k očistcovým mukám, která jsou velmi bolestivá a mohou trvat dlouhou dobu. Chci zjistit zda po jejich zdárném překonání, to znamená, že se jimi duše nenechala zatemnit, je plně roznícena láskou. A mohla tak vystoupat na vrchol hory Dokonalosti či vejít do poslední komnaty Hradu v nitru. Čili dosáhla tak dokonalého vztahu s Bohem.

Dále bych chtěla zjistit, jestli pro sjednocení s Bohem je důležitá pokora. Jestli by měl člověk konat kající skutky. A jaké by tyto kající skutky měly být, aby neškodily, ale aby opravdu pomáhaly a uzdravovaly

Cílem mé práce bude ukázat a přiblížit teologický profil lidské duše podle sv. Jana od Kříže a sv. Terezie od Ježíše.

Také jsem chtěla ukázat, že literatura, která se zabývá spiritualitou a to jakoukoli, může přitahovat i mladé lidi, jen je třeba na ni upozornit a zasvětit je do toho.

Nyní chci říci něco o metodě, kterou jsem pro svou práci zvolila. Nejprve bych přečetla co je to vlastně duše, abych věděla o čem budu psát.

Poznatek, ke kterému jsem přišla, bych rovnou uvedla zde v samotném úvodu: Ve slovníku biblické kultury jsem se dočetla, že slovo duše se překládá ze slova nefesh, což původně znamenalo hrdlo, z něhož vychází dech života či živé bytí. Ale člověk je organická jednotka, čili je nefesh stejně jako basar, což znamená tělo ve smyslu tělesné schránky. Často bývá znázorňována jako holubice či jako malé dítě, které je obrazem pro nové narození po smrti.

Poté pečlivě prostuduji knihy od sv. Jana od Kříže, od sv. Terezie od Ježíše a od autorů, kteří se zabývali buď těmito velikány a nebo karmelitánskou spiritualitou vůbec.

Samozřejmě, že tuto literaturu nelze číst pouze jednou. Pro, alespoň trochu, správné pochopení bude asi nutné číst tuto literaturu několikrát, pomalu a velmi pozorně.

Pro své dílo jsem jako základní literaturu chci použít především díla samotných autorů. Tedy od sv. Terezie od Ježíše se jednalo o tato díla : „Život“, „Cesta k Dokonalosti“, „Hrad v nitru“, „Nad Velepísni a jiné spisy“ a „Dějiny duše“. Od sv. Jana od Kříže pak : „Temná noc“, „Výstup na horu Karmel“, „Učitel víry II.“

Další díla, která jsem ke své práci použila jsou „Karmelitánská spiritualita“ od P. Georgese, „Noc je mým světlem“ od Wilfrida Stinnise, „Úvod do nauky sv. Jana od Kříže“ od Norberta Cummise, „Má jsou nebesa a má je země“ od P. Reinharda Kornera, „Vcházím v nepoznání“ od bratra Vojtěcha od sv. Hedviky, „Tvá láska rostla se mnou“ od otce Maria Eugena od dítěte Ježíše a „Krása Karmelu“ od T. Brandsma a O. Carma.

1. SV. JAN OD KŘÍŽE

1.1 ŽIVOTNÍ OSUD

„Svatý Jan od Kříže (*Juan de la Cruz*), rodným jménem *Juan de Yepes* se narodil 24. července 1542 ve *Fontiveros*.“¹ V jednadvaceti letech vstoupil do karmelitánského řádu, kde přijal jméno Jan od sv. Matouše Roku 1567 byl vysvěcen na římskokatolického kněze.

Později se připojil k reformě karmelitánského řádu. Tuto reformu započala v ženské větvi sv. Terezie od Ježíše (z Ávily). „Byl prvním, kdo oblékl hábit tohoto reformovaného řádu, čili řádu tzv. bosých karmelitánů.“² V zápětí začal žít podle původní karmelitánské řehole v konventu v Duruelu (a právě tehdy začíná důsledně používat jméno Jan od Kříže).

Společně s dalšími zakládal řady reformovaných konventů a začal formovat nové mnichy a novice, kteří v těchto konventech žili. „Postupně začalo vzrůstat napětí mezi „bosými“ a „obutými“ karmelitány.“³ Nakonec došlo k násilí, ze strany „obutých“ karmelitánů, na hlavních představitelích reformy, zvláště pak na Janu od Kříže. „Po dobu devíti měsíců (*prosinec 1578 až srpen 1579*) byl držen ve vězení toledského konventu, kde také vznikly jeho nejznámější duchovní básně.“⁴ Podařilo se mu z vězení uprchnout a působil jako zpovědník karmelitánských mnišek (na žádost Terezie z Avily)

a postupně jako převor několika domů, posléze jako představený reformovaných konventů v Andalusii.

V posledním období svého života neměl žádné zvláštní poslání v rámci svého řádu. Již za jeho života se ale podařilo prosadit oddělení bosých karmelitánů od tzv. „obutých“, tedy těch, kdo se k reformě řádu nepřipojili. „Nejprve byla vytvořena samostatná provincie bosých bratří v Kastilii, nakonec byl řád osamostatněn a roku 1593 získal svého vlastního generálního

---

¹Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Výstup na horu Karmel*, Karmelitánské nakladatelství Kostelní Vydří, 1999, str. 6

²tamtéž, str. 8

³CUMMINS, N: *Osvobození k radosti*, Karmelitánské nakladatelství Kostelní Vydří, 1994, str. 7

⁴Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Výstup na horu Karmel*, str. 11

*představeného.*⁵ Jan od Kříže zemřel 14. prosince 1591 v Ubedě. *„Za svatého byl prohlášen 27. prosince 1726 a učitelem církve pak v roce 1926.“*⁶

1.2 ŽIVOTNÍ DÍLO

*„Dílo sv. Jana od Kříže představuje vrchol španělské křesťanské mystiky.“*⁷

Ve svých básních nás nabádá, abychom stále hledali Pána, který nás miluje a volá nás k sobě. Může nám pomoci, abychom využili naplno možností, které nám plynou z Boží milosti. Přitom nám ale nechává svobodné rozhodnutí zda tyto možnosti přijmout a využít.

*„Do poezie zařazujeme díla „Temná noc“, „Duchovní píseň“ a Živý plamen lásky.“*⁸

Janova teologická stěžejní díla jsou de fakto komentářem k básním, které nesou stejné jméno. *„Jen Výstup na horu Karmel je pojat jako doplněk k básni Temná noc.“*⁹ Dalšími jsou znovu „Temná noc“, „Duchovní píseň“ a „Živý plamen lásky“.

Svatý Jan od Kříže ve svých knihách popisuje úvodní období duchovního života nebo přesněji zabývá se přechodem od začátečníků k pokročilým. *„Spiritualita a duchovní učitelé na jeho knihy pohlíží jako na určité kritérium duchovního života.“*¹⁰

Vykresloval studentům a osobám, které duchovně vedl, náčrtek Hory dokonalosti. Hora dokonalosti znamená určité vizuální shrnutí svého asketicko – mystického životního programu. Jedná se o schéma, které je naukově a pedagogicky velmi důležité. Na vrchol této hory sestupuje Bůh a volá na člověka, aby k němu vystoupil. Bůh prokazuje svou iniciativu a člověk má svobodnou volbu ji přijmout či nikoli.

*„Ve všech svých knihám popisuje, že tím nejdůležitějším není cesta, ale cíl, kterým je sjednocení s Bohem na vrcholu hory a zároveň je určitou motivací k výstupu.“*¹¹

---

⁵Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Výstup na horu Karmel*, str. 20

⁶GEORGES,P.: *Karmelitánská spiritualita*, Nakladatelství tiskárny, Vimperk, 1991, str. 6

⁷Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Učitel víry II.*, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří, 1993, str. 7

⁸CUMMINS,N: *Osvobození k radosti*, str.12

⁹Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Učitel víry II.*, str. 13

¹⁰tamtéž, str. 15

¹¹CUMMINS,N: *Osvobození k radosti*, str.16

Nesmíme samozřejmě zapomenout na „Krátké spisy a korespondence“, které psal za svého uvěznění.

2. SV. TEREZIE OD JEŽÍŠE

2.1 ŽIVOT

„Narodila se 28.3. 1515 v Avile ve středním Španělsku.“¹² Ve čtrnácti letech jí zemřela matka a otec ji dal na vychování k augustiniánkám. V dětství četla hrdinné dobrodružné romány a jednou dokonce přemluvila mladšího bratra, aby odešli do misí, ale v poli za městem je odchytil jejich příbuzný a navrátil domů. Z toho můžeme vidět, že Terezie měla ráda dobrodružný způsob života. „Teprve po vstupu ke karmelitánkám a po období nemoci prožívá v roce 1557 nové obrácení.“¹³

Kolem 40 let se rozhodla pro radikální změnu, snažila se vyloučit ze svého života vše, co by ji odvádělo od Boha. Začala žít život hluboké vnitřní modlitby. „Stejně tak jako sv. Jan od Kříže se také Terezie intenzivně věnovala vnitřní obnově duchovního života u svých spolusester.“¹⁴

Často také zápasila s mylným pojetím zbožnosti. Věřila, že mystika musí být prožívána i ve všedním životě a ve všech všedních věcech.

„Terezie měla dvě povahové stránky, jednak dokázala přijímat kříže a pokání a na druhé straně se dovedla bujaře radovat ze života.“¹⁵ Přátelé, kteří Terezii znali, ji popisují jako laskavou ženu s půvabnou tvář, člověk si ji hned vážil a měl ji rád.

Začala zakládat nové kláštery. „Byla to velmi namáhavá práce, začínala diplomatickým jednáním s biskupy a šlechtici.“¹⁶ Někdy vše pokračovalo nastěhováním se v noci s pár slamníky a rychlým vysvěcením nových prostor, aby již nemohlo dojít k vystěhováním. Bohužel někdy vše skončilo hrubým vyhnáním světice z města. Ale sv. Terezie byla natolik silná žena, že vždy začala znovu na jiném místě.

---

¹²Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE :*Cesta k dokonalosti*, Velehrad-Křesťanská akademie, Řím 1990, str. 9

¹³tamtéž, str.11

¹⁴Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE : *Život*, Nakladatelství tiskárny, Vimperk 1991, str. 9

¹⁵otec MARIA EUGENE OD DÍTĚTE JEŽÍŠE:*Tvá láska rostla se mnou*, Karmelitánské nakladatelství Kostelní Vydří, 1997, s. 15

¹⁶Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE : *Život*, str.14

„Zemřela v Albě de Tormes 4.10. 1582, za svatou byla prohlášena v roce 1622.“¹⁷ Svým sestřím často říkávala věci, které patří určitě i pro dnešní dobu : Buď si vědoma, že nemáš než jedinou duši, že nezemřeš než jednou, že nemáš než jeden život, který je krátký, jediný a zcela osobní, a že není než jediné oslavení, které trvá věčně. Pokud si to uvědomíte, pak budete žít ve velkém klidu.

2.2 ŽIVOTNÍ DÍLO

Nejplodnějším obdobím, ve kterém Terezie psala své knihy bylo právě období obrácení. Psala je především na popud svého zpovědníka.

„Autobiografický dílo „Život“ je jedinečným svědectvím o lásce člověka k Bohu o věrnosti k církvi a touze po blízkosti živého Boha.“¹⁸

Ke stěžejním dílům křesťanské mystiky patří „Cesta k dokonalosti“. *„Toto dílo je průvodcem duchovního života, ve kterém uvádí své spolusestry do důvěrných spojení s Bohem v lásce, varuje před překážkami a nebezpečími duchovního života.“¹⁹*

Vrcholným dílem je „Hrad v nitru“. K sepsání této knihy ji dala podnět španělská inkvizice, která ji zabavila životopis s dalšími spisy a dlouho je prověřovala, jestli neobsahují nějaký blud. *„Zde pojednává o šesti komnatách, ve kterých duše prochází velkým očišťováním, aby mohla zcela vyprázdněna vstoupit do sedmé komnaty, kde se spojí s Bohem.“²⁰*

Neméně důležitá je také její „Kniha o zakládání“, ve které se nachází asi třicet reportáží o strastech a radostech při zakládání nových klášterů.

3. VÝSTUP NA VRCHOL HORY DOKONALOSTI PODLE SV: JANA OD KŘÍŽE

Ve svých knihách sv. Jan od Kříže vysvětluje způsob jak vystoupit až na vrchol Hory dokonalosti. Tímto vrcholem hory je vysoký stav dokonalosti, který Jan nazývá sjednocení duše s Bohem.

„Při této cestě k dokonalosti duše obvykle procházejí mnoha hlubokými temnotami a strastmi a to jak duchovními, tak časnými, aby mohla dospět

¹⁷otec MARIA EUGENE OD DÍTĚTE JEŽÍŠE: *Tvá láska rostla se mnou*, str. 15

¹⁸Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE : *Život*, str. 20

¹⁹Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Cesta k dokonalosti*, str. 22

²⁰tamtéž, str. 8

*k vznešenému stavu dokonalosti.*²¹ V takových obdobích je špatné pokud, duše nerozumí sama sobě a nenajde nikoho, kdo by jí rozuměl.

*„Na své cestě si musí duše najít někoho, kdo jí rozumí, neboť Bůh ji pozvedá cestou temné kontempace a vyprahlosti, takže se jí zdá, že je ztracena.*²²

3.1 TEMNÁ NOC

Podle sv. Jana je temná noc prostředkem, kterým Bůh hledá duši a přivádí ji k sjednocení se sebou. Bůh sám je pro nás v tomto našem životě temná noc.

*„Jan od Kříže říká, že existují dvě noci, kterými duchovní osoby musí projít, aby mohlo dojít k očištění jejich duše.*²³ V první noci dochází k očištění smyslové části a druhá se týká očištění duchovní části duše.

První noc patří začátečníkům, duše se zde očišťuje v oblasti smyslů. Toto očištění znamená, že smysly se podřizují duchu. *„První očišťování neboli noc je pro smysly hořké a strašné.*²⁴ V této první noci se Bůh snaží začátečníky osvobodit od smyslů a žádostí po všech tvorech. Zatemňuje jim vlastně všechny smysly. *„V tomto zatemnění nachází duše hořkost, znechucení a vyprahlost.*²⁵

A právě tím je Bůh nutí, aby se postavili na vlastní nohy. Navíc tato strádání a vyprahlosti jsou vlastně předzvěstmi přicházející druhé noci a to noci ducha.

Druhá noc náleží již pokročilým. Duše se zde očišťuje a obnažuje v oblasti ducha a stává se tak připravenou pro sjednocení lásky s Bohem a pro sjednocení se sebou. Než k tomuto sjednocení dojde uplyne mnoho let. *„V těchto letech se musí duše zaobírat jen Božími věcmi a odpoutat se od obrazotvornosti.*²⁶

*„Nikomu se nepodaří, aby se sám vyprázdnil od všech žádostí, aby mohl dojít k Bohu.*²⁷ Tento přechod duše ke sjednocení se nazývá nocí z několika důvodů. Předně díky výchozímu bodu, protože má jít bez žádostí, které musí popřít. A právě toto popření je pro lidské smysly noc.

---

²¹ CUMMINS,N:*Osvobození k radosti*, str. 32

²²Sv. JAN OD KŘÍŽE:*Výstup na horu Karmel*, str. 25

²³tamtéž, str.26

²⁴Sv. JAN OD KŘÍŽE:*Temná noc*, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří, 1995, str. 64

²⁵tamtéž, str.65

²⁶STINNISEN,W.:*Noc je mým světlem*,Karmelitánské nakladatelství,Kostelní Vydří,1997, str.8

²⁷Sv. JAN OD KŘÍŽE:*Výstup na horu Karmel*, str. 33

Za druhé vzhledem k prostředku cesty, kterou duše musí projít. Tímto prostředkem je víra, která je temnou nocí pro rozum.

A naposled vzhledem k cíli, ke kterému směřuje. Cílem je Bůh a ten je pro duši v tomto životě ničím jiným než nocí.

„Tyto tři části noci jsou dohromady jediná noc, má však jako noc tři části.“²⁸ První částí je noc smyslu, která se přirovnává k noci, jež nastává, když se člověku ztrácejí ze zřetele věci kolem. Druhá část je víra, kterou sv. Jan přirovnává k půlnoci. Nakonec třetí je svítání, kterým je samotný Bůh podobající se Bohu.

3.1.1 PŘÍČINA TEMNÉ NOCI

Nocí také nazývá odnětí potěšení z žádosti po jakýchkoli věcech. Noc je vlastně odnětí světla a všech předmětů, které můžeme vidět prostřednictvím světla. *„Tím zůstane zraková mohutnost potmě a bez ničeho, tak se také může říci, že umrtvení žádosti je pro duši noc.“²⁹*

Filosofové říkají, že Bůh vloží duši do těla a je jako tabula rasa čili čistá a holá deska. Dokud je v těle, je jako někdo, kdo je ve vězení a neví nic než to, co zahlédne okny tohoto vězení.

„Důvodem proč musí touto nocí projít je fakt, že všechny náklonnosti k tvorům, jsou před Bohem pouhou tmou.“³⁰ Náklonnost k tvorům a světlo, kterým je samotný Bůh jsou protiklady. *„Náklonnost a přilnutí duše k tvoru činí duši rovnou onomu tvoru, a čím větší má v něm zálibu, tím víc se mu rovná a podobá, protože láska vytváří podobnost mezi milujícím a milovaným.“³¹* Pokud duše někoho miluje, stává se mu rovnou, protože láska vytváří podobnost mezi milujícím a milovaným. A proto se také stává neschopnou čistého sjednocení s Bohem.

Veškeré pozemské věci jsou ve srovnání s Bohem nic a jestli bude duše do nich vkládat svou zálibu, bude před Bohem také ničím. *„Všechna krása je ve srovnání s Boží krásou ošklivostí a všechna moudrost světa je ve srovnání s Boží moudrostí nevědomostí.“³²*

---

²⁸Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Výstup na horu Karmel*, str. 35

²⁹tamtéž, str. 35

³⁰STINNISEN, W.: *Noc je mým světlem*, str. 12

³¹Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Výstup na horu Karmel*, str. 111

³²STINNISEN, W.: *Noc je mým světlem*, str. 13

Podle vzoru Ježíše Krista musí duše pohrdat všemi věcmi, aby byla schopna přijmout ve svém přetvoření Božího Ducha.

3.1.2 NEDOKONALOSTI ZAČÁTEČNÍKŮ

Abychom lépe pochopili, co je to temná noc, kterou duše prochází, mluví sv. Jan o nedokonalostech začátečníků a pokročilých. „*Díky těmto nedokonalostem je vidět, jaké dobro sebou přináší temná noc.*“³³

I když budou začátečníci pilní a horliví ve zbožných věcech, může se objevit pýcha a domýšlivost. Takoví lidé mají uspokojení jen ze sebe samých. „*Odsuzují druhé, když se jim nezdají být tak zbožnými, jak by si představovali.*“³⁴ Dábel pak způsobí, že tato pýcha a domýšlivost stále roste.

„*Nakonec se přemění v přeceňování sebe sama.*“³⁵ Chtějí být upřednostňováni před ostatními a z toho se rodí závist a zneklidnění. Neradi mluví o svých špatnostech a stále více touží po božím odpuštění.

Místo tohoto přeceňování se ale mají snažit žít v pokoře. Nemají si cenit vlastních záležitostí a ani ze sebe nemají mít velké uspokojení. Přejí si, aby je učil kdokoli, kdo jim může pomoci v jejich zdokonalení.

„*V těchto pokorných duších přebývá duch Boží moudrosti a vede je k tomu, aby uvnitř, ve skrytu, střežili svůj poklad a odvrhli špatnosti.*“³⁶ Bohužel, ale sv. Jan tvrdí, že duši, které kráčí tímto moudrým způsobem je málo, a právě proto je temná noc tak důležitá.

Dalším základem pro nedokonalosti, kterými začátečníci trpí je duchovní lakota. Přestanou nacházet uspokojení v duchovních věcech „*Neboť je jen stěží zastihneme spokojené s duchem, kterého jim Bůh dává.*“³⁷ Duchovní lakota postihuje především ty, kteří lační po majetku, po pozemských statcích. Ale člověk by měl, podle Ježíše spíš prahnout po duchovní chudobě.

„*Duchovní chudobě ale odporuje především náklonnost srdce na majetku, protože zbožnost musí vycházet jen z čistého srdce.*“³⁸ To znamená, že ti, kdo se neváží k viditelným věcem a vzdají se jich pro Boha a pro své bližní,

³³ CUMMINS,N:*Osvobození k radosti*, str. 32

³⁴ Sv. JAN OD KŘÍŽE:*Temná noc*, str. 42

³⁵ tamtéž, str. 43

³⁶ CUMMINS,N:*Osvobození k radosti*, str.35

³⁷ Sv. JAN OD KŘÍŽE:*Temná noc*, str. 47

³⁸ STINNISEN,W.:*Noc je mým světlem*, str.16

dojdou spásy a věčného klidu. „*Upírají oči pouze k pravé vnitřní dokonalosti.*“³⁹

Další nedokonalosti začátečníků přicházejí z neřesti smyslnosti. Základ této neřesti je v oblasti smyslů. Zde vše směřuje k radostem a rozkoši.

Tato hnutí myslí pocházejí od ďábla, který jimi chce zneklidnit a pobouřit duši, protože chce aby přerušila svá duchovní cvičení, ochabla v modlitbách.

„*Dokonce jim velice živě představuje věci velmi ošklivé a necudné, aby jim vzal půdu pod nohama a učinil je zbabělými.*“⁴⁰ Podle sv. Jana se toto ochabnutí stává především melancholickým lidem. Smyslnost neřesti také vzniká díky strachu z necudných hnutí a představ.

Začátečníci, kteří jsou lační po duchovních radostech často upadají do nedokonalostí, které vznikají z neřesti hněvu. „*Neboť když jim končí pochutnávání a dobroty ve věcech duchovních, jsou přirozeně rozmrzelí a velmi snadno se hněvají pro jakoukoliv maličkost a leckdy není člověka, který by s nimi vydržel.*“⁴¹

Někteří lidé upadají do neřesti hněvu také tím, že brojí proti cizím neřestem. Povyšují se a kárají druhé. Existují také lidé, kteří vidí, že jsou nedokonalí a zlobí se za to sami na sebe. Bohužel jsou ale také často velmi netrpěliví. „*Chtěli by být svatí ze dne na den.*“⁴² Čím více se snaží polepšit, tím více se zlobí, když jim to nejde. Nepomohou ani žádná předsevzetí. Jedinou možností, jak se zbavit nedokonalostí je, čekat až jim Bůh dá sílu se polepšit.

Čtvrtou neřestí, která s sebou přináší nedokonalosti je duchovní nestřídmost. „*Rodí se jim při této neřesti skrze lahodnou příchut', jakou v začátcích duchovních cvičeních nacházejí.*“⁴³ Lidé se pak při těchto cvičeních starají jen o napájení ducha, než o jeho čistotu a dokonalost. V tuto chvíli nastupuje ďábel a vzbudí v nich takovou nestřídmost a lačnost po choutkách, že přestanou konat všechna duchovní cvičení a dělají jen to, co je přitahuje.

Podle sv. Jana se chovají jako děti. Jsou vzpurní vůči svým učitelům, jestliže nedostanou to, co chtějí rozčílí se a jsou bez nálady. Mají pocit že

---

³⁹Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Temná noc*, str. 48

⁴⁰Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Výstup na horu Karmel*, str. 115

⁴¹Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Temná noc*, str. 55

⁴²tamtéž, str. 56

⁴³CUMMINS, N: *Osvobození k radosti*, str. 34

pokud jim není dovoleno dělat to, co by chtěli, nemohou sloužit Bohu. „*Myslí si totiž, že sloužit Bohu a uspokojovat jeho znamená potěšovat se a být uspokojován.*“⁴⁴ Aby se očistili od této dětinskosti a dalších nedokonalostí, musí vstoupit do temné noci a projít si různými pokušeními a strastmi, které jsou její součástí.

Při neřestech jako je závist a lenost vznikají také mnohé nedokonalosti. „*Vždyť ze závisti bývají mnozí z nich zarmoucení nad duchovním dobrem ostatních.*“⁴⁵

Jsou smutní, pokud jsou jiní lidé lepší než oni a neradi vidí, pokud je někdo pochválí. Sami chtějí být upřednostňováni ve všem. Díky další neřesti, kterou je lenost odkládají někteří lidé cestu k dokonalosti.

„*Neboť jak si tak skvěle pochutnávají ve věcech duchovních, jakmile tam takovou skvělou příchuť nenacházejí, omrzí je to.*“⁴⁶ Například pokud lenivý člověk nenajde uspokojení v modlitbě, nechce se k ní už vrátit a nebo k ní přistupuje s nechutí.

Tito lidé také pocítují odpor, pokud se jim něco nařizuje a utíkají před jakoukoli drsnější situací. Věří, že pokud budou oni spokojeni, tak bude spokojen i Bůh. „*Aby je Bůh těchto nedokonalostí zbavil uvádí je do temné noci.*“⁴⁷

3.1.3 SPRÁVNÁ CESTA

Při noci očišťování smyslů dochází k vyprahlosti duše. Problém je poznat, která vyprahlost je opravdu z tohoto očišťování a která vzniká z neřestí. První znamení je to, že duše nenachází zalíbení ani útěchu v ničem, ať se jedná o duchovní či světské věci. „*Bůh ji v ničem nenechá se namlsat nebo nacházet nějakou skvělou příchuť.*“⁴⁸

Druhé znamení je neustálá starostlivost a bolest, že nesloužím Bohu tak, jak si to o sám zaslouží. Třetím znamením je neschopnost meditovat a cokoli si představovat ve fantazii. Bůh se začíná duši sdělovat skrze ducha a bez opory ve smyslech.

---

⁴⁴KORNER,R:*Má jsou nebesa a má je země*,Matice Cyrilometodějská, Olomouc, 1998, str. 23

⁴⁵Sv. JAN OD KŘÍŽE:*Temná noc*, str. 61

⁴⁶Sv. JAN OD KŘÍŽE:*Výstup na horu Karmel*, str. 118

⁴⁷Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Temná noc*, str. 67

⁴⁸STINNISEN,W.:*Noc je mým světlem* str.25

3.1.4 ŽÁDOSTI ZPŮSOBUJÍCÍ ŠKODY

Na cestě k Bohu je zapotřebí, aby duše umrtvovali své žádosti. „*Dokud žádosti nepominou, nedojde k cíli i kdyby pěstovala sebevíc ctností.*“⁴⁹

Žádosti způsobují v duši dvě hlavní škody. Za prvé ji zbavují Božího Ducha a za druhé ji unavují, mučí ji, zatemňují, poskvřňují a zraňují. „*Čím větší prostor má žádost v duši, tím méně schopnosti má pro Boha.*“⁵⁰

Náklonnost k Bohu a náklonnost k ostatním věcem a tvorům jsou protiklady, které se navzájem vylučují. Sv. Jan od Kříže to ukazuje na příkladu hlad a nasycenost, neboť tyto dva podněty také nemohou koexistovat. Žádosti přirovnává k věčně nespokojeným dětem, kteří stále něco chtějí, i když toho dosáhnou, chtějí stále víc, protože nikdy nemají dost.

„*Druhý způsob zla, které způsobují duši žádosti, záleží v tom, že ji trýzní a sužují, takže je jako na skřipci.*“⁵¹ Je nějakým způsobem sevřena a neodpočine si, dokud se od toho neosvobodí.

Žádosti duši oslepují a zatemňují, protože žádosti jsou samy o sobě slepé a nemají v sobě žádné poznání. „*Duše se může slepoty zbavit pokud se nechá vést jen samotným Bohem, protože bez něho nedokážeme stoprocentně rozeznat co je zlo a co dobro.*“⁵²

Čtvrtou škodou, kterou působí v duši žádost je, že ji špiní a poskvřňují. „*Duše se pošpiní, pokud ulpí na nějakém tvorů, protože se k němu připodobní.*“⁵³ A právě takto ošklivá a špinavá se v žádném případě nemůže shodovat s Bohem.

Žádosti také duši zvlažují a oslabují, a tak ji nezbyvá síla k získání ctností. „*Oslabují sílu duše, protože jsou v ní jako odnože, které vyrůstají kolem stromu a odmítají mu sílu pro to, co nese tolik ovoce.*“⁵⁴ Žádosti nepřinášejí duši nic dobrého, ale jen jí odnímají dobro, které má. Pokud žádosti neumrtvujeme, dojdou tak daleko, že dokonale usmrtí duši vůči Bohu.

Sv. Jan si pokládá otázku, zda by nestačilo umrtvovat jen některé žádosti a některé z nich nechat být. Pravdou je, že všechny žádosti nepřekážejí duši stejně. Nakonec dochází k názoru, že žádosti může mít přirozenost, duše přitom může být, ale rozumový duch od nich musí být svobodný. „*Choutky se*

⁴⁹Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Výstup na horu Karmel*, str. 119

⁵⁰CUMMINS, N: *Osvobození k radosti*, str. 45

⁵¹Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Výstup na horu Karmel*, str. 121

⁵²KORNER, R: *Má jsou nebesa a má je země*, str. 26

⁵³Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Temná noc*, str. 58

⁵⁴tamtéž, str. 59

musí odstraňovat a nesmějí se podporovat.“⁵⁵ Duše se nepřetvoří v Boha, pokud má jedinou nedokonalost. „*Žádost, když se uspokojuje, je sladká a zdá se dobrá, ale potom se pocítí její hořký účinek.*“⁵⁶

Sv. Jan dává několik rad, abychom uměli vstoupit do této noci smyslu, která žádosti umrtvuje.

Do této noci vstupujme dvojím způsobem, jeden je aktivní a druhý je pasivní. „*To, co duše může dělat a dělá ze své strany je způsob aktivní a kde duše nedělá nic a koná jen Bůh je způsob pasivní.*“⁵⁷ V každém případě má duše vytrvale následovat Krista ve všech věcech. Dále se musí zřici každého zalíbení, které nacházíme ve smyslech a které neslouží k Boží slávě. „*Předně je třeba snažit se o to, co nám zjedná pohrdání, snažit se mluvit tak, aby nám z toho vzešlo pohrdání a snažit se smýšlet o sobě tak nízko, abychom sami sebou pohrdali.*“⁵⁸

Aby mohla duše přemoci všechny žádosti a popřela zalíbení ze všech věcí, musí upřít svou pozornost někam jinak, tedy najít zalíbení v Bohu a v jeho lásce.

3.2 PROSTŘEDKY KE SJEDNOCENÍ S BOHEM

Pro duši bude největším štěstím, pokud se obnaží od všech duchovních nedokonalostí a žádostí. Při tomto obnažení se musí spolehnout na víru a skrze ni vystupovat k Bohu. „*Nazývá se skrytými schody, protože všechny její stupně a schody jsou tajné a skryté každému smyslu a chápání.*“⁵⁹

Duše, která putuje s vírou, kráčí zahalena a utajena d'áblu. „*Čím méně bude duše namáhat vlastní sílu, tím bude kráčet bezpečněji.*“⁶⁰ A to proto, že žije ve víře, což je nejlepší prostředek na cestě k Bohu. Víra přesahuje vše, co se dá pochopit jakýmikoli příklady. Nedává znalosti a vědění, ale odmítá je. To znamená, že víra je pro duši temnou nocí a sama ji dává světlo. Čím více ji zatemní od všech poznatků, tím více jí dá světla ze sebe. „*Víra nám říká to, co se nedá pochopit rozumem.*“⁶¹

---

⁵⁵Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Výstup na horu Karmel*, str. 114

⁵⁶KORNER, R.: *Má jsou nebesa a má je země*, str. 27

⁵⁷Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Výstup na horu Karmel*, str. 120

⁵⁸Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Temná noc*, str. 72

⁵⁹KORNER, R.: *Má jsou nebesa a má je země*, str. 29

⁶⁰STINNISEN, W.: *Noc je mým světlem*, str. 31

⁶¹Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Výstup na horu Karmel*, str. 121

„K dokonalému sjednocení může dojít jen tehdy, pokud se vůle duše a Boží vůle shodují, tedy, že jedna nemá v sobě nic, co by odporovalo té druhé. Schopnost sjednotit se s Bohem má duše z čistoty a lásky.“⁶² Tato láska a čistota vyplývá z toho, že se vzdáme všech věcí pro Boha.

Sv. Jan od Kříže tvrdí, že k věčnému životu vede úzká stezka a musíme projít těsnou branou. To, co říká o těsné bráně se vztahuje na smyslovou část člověka, a to, co říká o úzké cestě vztahujeme na duchovní či rozumovou část člověka. „Má-li vstoupit duše touto bránou, to je Kristem, který je začátkem cesty, musí se nejdřív vůle stěsnat a obnažit ze všech smyslových a časných věcí a milovat Boha více než je všechny.“⁶³

Podle filosofů se musí všechny prostředky nějakým způsobem shodovat s cílem, musí se mu podobat.

Existují také prostředky, které jsou spíše překážkou. K těmto překážkám patří vše, co může dosáhnout rozum a obrazotvornost. „Neexistují schody, po kterých by mohl rozum vstoupit k tomuto vznešenému Pánu mezi všemi stvořenými věcmi, jež by se mohli rozumu naskytnout.“⁶⁴ Obrazotvornosti se mohou nadpřirozeně představit představivá vidění a to jako obraz, forma, podoba či vzhled.

„Tím hlavním nebezpečím je, že může Bůh i ďábel představovat tytéž obrazy a vzhledy a někdy i mnohem krásnější a dokonalejší.“⁶⁵ Bohužel neumíme dokonale rozpoznat jaké jsou od Boha a jaké od ďábla, a tak se jimi nemá rozum zatěžovat a duše připouštět ani je mít.

„Rozum musí zůstat čistý a prázdný od všeho a dokáže to pouze tehdy, pokud zakotví ve víře.“⁶⁶ Víru připodobňuje k nádobě, která v sobě obsahuje božské světlo a až bude nádoba odstraněna, objeví se sláva a světlo Božství.

3.2.1 TEOLOGÁLNÍ CTNOSTI

„Pro sjednocení duše jsou neméně důležité také tři teologální ctnosti (víra, naděje, láska).“⁶⁷ Podle sv. Jana, tyto ctnosti přivádí k dokonalosti tři

---

⁶²bratr VOJTĚCH OD SV. HEDVIKY: *Vcházím v nepoznání*, Karmelitánské nakladatelství Kostelní Vydří, 1992, str.35

⁶³Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Temná noc*, str. 98

⁶⁴tamtéž, str. 107

⁶⁵CUMMINS, N.: *Osvobození k radosti*, str.52

⁶⁶Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Výstup na horu Karmel*, str. 108

⁶⁷STINNISEN, W.: *Noc je mým světlem*, str.9

mohutnosti duše, což jsou rozum, paměť a vůle. A to takovým způsobem, že ctnosti způsobují prázdnotu v mohutnostech. „*Víra prázdnotu a temnotu v rozumu, naděje způsobuje vyprázdnění od veškerého vlastnění a láska prázdnotu ve vůli a obnažení od všeho zalíbení a potěšení ze všeho, co není Bůh.*“⁶⁸ Víra nám říká to, co se nedá pochopit rozumem, naděje uvádí paměť do prázdnoty a láska vyprazdňuje vůli od všeho, co není Bůh.

3.2.2 VJEMY A POZNATKY ROZUMU

Rozum může přijímat poznatky dvěma způsoby. „*První je přirozená, to znamená vše, co může rozum pochopit pomocí tělesných smyslů a sám sebou.*“⁶⁹ Druhá je nadpřirozená, to znamená vše, co se nabízí rozumu nad rámec jeho přirozeného vnímání.

Tělesné poznatky jsou dvojího druhu. Jednak je může duše přijmout prostřednictvím vnějších tělesných smyslů a nebo prostřednictvím vnitřních tělesných smyslů.

Nyní bych chtěla pojednat o vjemech rozumu, které jsou čistě duchovní. Tyto vjemy se naskytují rozumu bez tělesných smyslů. „*Sdělují se nadpřirozenou cestou a především pasivně, to znamená bez toho, aniž by duše konala nějaké úkony či skutky.*“⁷⁰ Můžeme je také nazvat viděními duše. Mezi tyto vjemy patří vidění, zjevení, promlouvání a duchovní pocity.

Existují dva způsoby vidění a to tělesných a netělesných podstat. Vidění tělesných podstat se týká všech hmotných věcí, které jsou na nebi a na zemi a které může duše vidět, i když je v těle. Vidí je díky nadpřirozenému světlu, které pochází od Boha.

A netělesné podstaty lze vidět s pomocí jiného vyššího světla, které se nazývá světlo slávy. Tyto netělesné podstaty jako jsou andělé a duše ale nemůžeme vidět ve smrtelném těle. Jediný okamžik kdy Bůh tato vidění dovolí je, pokud oddělí ducha od přirozeného života. „*Když je z jeho milosti vyřazeno přirozené fungování duše vzhledem k tělu.*“⁷¹

---

⁶⁸Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Temná noc*, str. 95

⁶⁹Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Výstup na horu Karmel*, str. 150

⁷⁰tamtéž, str. 151

⁷¹CUMMINS, N: *Osvobození k radosti*, str. 60

„Zjevení je odhalení skryté pravdy, nějakého tajemství.“⁷² Rozdělují se na dva druhy. Za prvé se jedná o odhalení pravd rozumu čili poznatky. Druhá jsou vyjevením tajemství čili zjevení.

„Vnitřní promlouvání může mít, podle sv. Jan, mnoho způsobů, ale mohou se zúžit na tři. Jsou to tedy postupná, formální a podstatná slova.“⁷³ Postupná slova jsou taková, která si pro sebe vytváří a formuluje sám duch. Formální jsou slova, která přijímá od jiné osoby a podstatná jsou slova, která jsou také tvořena v duchu.

Posledními jsou vnitřní pocity. „Tyto pocity se mohou vyskytovat buď ve vůli nebo v samotné duši. Obojí jsou od Boha, ale pocity duše působí větší dobro a prospěch než pocity vůle.“⁷⁴ I když tyto pocity náleží spíše vůli než rozumu, sv. Jan o nich pojednává právě zde, protože přenášejí do rozumu vjem a poznatek. „Tyto poznatky bývají vznešeným vnímáním Boha a bývají příjemné.“⁷⁵

Vjemy a poznatky rozumu mohou ale způsobit duši škody. A to prostřednictvím tělesných smyslů. Díky nim mohou vznikat duchovním osobám nadpřirozené představy a předměty.

Zraku se představují postavy z nadpřirozeného světa, tedy andělé nebo někteří svatí. Sluchem člověk slyší slova, která pronášejí neviditelné postavy. Čichem může cítit vůně, i když neví odkud pocházejí. V chuti má také sladký pocit a v hmatu rozkoš.

„Duše si je ale nemá příliš připouštět a také nesmí zkoumat zda jsou dobré nebo špatné.“⁷⁶ Kdo si cení těchto věcí víc, než je nutné, je ve velkém nebezpečí, že bude oklamán. Snadno totiž vyvolají v duši domýšlivost a marnivost. „Může se stát, že se do duše vloudí jisté mínění o sobě samé, myslí si, že je před Bohem něčím a to je zcela proti pokoře.“⁷⁷ Některá vidění mohou být, aniž to duše pozná, také od ďábla, ten v ní působí pobouření, marnivost nebo domýšlivost.

Může dokonce, podle sv. Jana, dojít k šestero nepatřičnostem. „Za prvé se umenšuje víra, za druhé jsou tato vidění překážkou pro ducha, za třetí k nim má duše vlastnický vztah a nesměřuje tak k odevzdanosti, za čtvrté nepřijímá

⁷²CUMMINS,N: *Osvobození k radosti*, str.65

⁷³tamtéž, str. 67

⁷⁴STINNISEN,W.: *Noc je mým světlem*, str. 7

⁷⁵Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Výstup na horu Karmel*, str. 190

⁷⁶Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Temná noc*, str. 110

⁷⁷bratr VOJTĚCH OD SV. HEDVIKY: *Vcházím v nepoznání*, str. 38

právě toho ducha jakého způsobují, za páté pozvolna ztrácí Boží milost, za šesté při jejich připuštění otvírá dveře d'áblu, aby ji oklamal jinými podobnými věcmi.“⁷⁸

Nakonec sám radí, že duše je má odmítat se zavřenýma očima, jinak se budou množit d'áblovy představy a Boží milosti budou ustávat. *„Bude-li duše věrná a oproštěná, neustane Pán v těchto milostech a bude ji postupně povznášet až k božskému sjednocení a přetvoření.*“⁷⁹ Tato vidění a vjemy nemají žádnou úměrnost s Bohem a právě z toho důvodu má d'ábel radost, když je jim duše příznivě nakloněna, protože má možnost, aby jí našeptával různé bludy.

3.2.3 OD MEDITACE KE KONTEMPLACI

„Kontemplace, která je pro toho, kdo do ní vstupuje, skrytá a tajemná, zpravidla, spolu s vyprahlostí a prázdnotou, kterou ve smyslech působí, vzbuzuje v duši tíhnutí a chuť pobývat v samotě a v klidu.“⁸⁰ Pokud bude duše prázdná od všech vjemů a poznatků, může přemýšlet o přechodu od meditace ke kontemplaci. Tedy, že ji Bůh vytrhne ze života smyslů kvůli životu ducha.

„Tento přechod nesmí být moc pozdě, aby duši nepřekážela a také ne příliš brzy, aby se duše nevracela zpět.“⁸¹

První známkou je, že nenalézá potěšení z meditace jako dřív, ale pokud stále při meditaci dokáže přemítat, nemá ji opouštět.

Za druhé, nemá chuť zaměstnávat obrazotvornost a smysl ani vnějšími nebo vnitřními věcmi.

Třetí a nejdůležitější známkou je, pokud si duše libuje v samotě, v klidu a ve vnitřním pokoji čili bez úkonů paměti, rozumu, vůle.

„Jakmile se duše dokáže vyprázdnit od všeho, zůstane v čistém světle a dostane se do stavu dokonalosti.“⁸² Z toho všeho vyplývá, že pokud již člověk nemůže meditovat a zdá se mu, že nic nedělá a nad ničím nepřemýšlí, znamená to, že se pozvolna a brzy vlije do jeho duše božský odpočinek a klid.

V tuto chvíli se nemá zaplétat do nějakých meditací, představ či přemítání. *„A jestliže by se tím v ní vzbudily skrupule, že nic nedělá, ať si uvědomí, že*

⁷⁸CUMMINS,N: *Osvobození k radosti*, str. 55

⁷⁹Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Temná noc*, str. 115

⁸⁰STINNISEN,W.: *Noc je mým světlem*, str.10

⁸¹CUMMINS,N: *Osvobození k radosti*, str. 56

⁸²bratr VOJTĚCH OD SV. HEDVIKY: *Vcházím v nepoznání*, str. 45

nedělá málo, když duši uklidní a uvede ji do odpočinku a pokoje bez jakékoli činnosti a žádosti.“⁸³

Pokud člověk zjistí, že je ve stádiu přechodu, má zůstat v klidu a důvěřovat jen Bohu. Má nechat duši volnou a nespoutanou nějakými myšlenkami. *„A spokojí se pouze s láskyplnou a zklidněnou pozorností vůči Bohu neboť čím víc usiluje získat nějakou berličku vzruchu nebo poznání, tím spíše pocítí nedostatek.*“⁸⁴

3.3 ŠKODY A UŽITKY DUŠE DÍKY POZNATKŮM A PŘEMÍTÁNÍ

„Pokud člověk používá poznatky a přemítání paměti na cestě k Bohu, podléhá škodám. Tyto škody rozděluje na dvě pozitivní a jednu negativní.“⁸⁵ První pochází od světských věcí, protože ze strany světa podléhá duše různým škodám prostřednictvím poznatků a přemítání jako jsou omyly, nedokonalosti, žádosti.

Často se některé věci zdají jako pravdivé ač jsou falešné a naopak, protože je velmi těžké poznat pravdu.

Druhá pozitivní škoda přichází od ďábla, který se skrže ní, snaží duši oklamat. *„Který má tímto prostředkem v duši velký vliv, protože jí může podsouvat formy, poznatky a přemítání a skrže ně nakazit duši pýchou, lakotou, hněvem, závistí atd.*“⁸⁶

Třetí škoda přichází prostřednictvím vjemů paměti. Tyto vjemy zabraňují duši v mravním dobru. *„Mravní dobro záleží v krocení vášní a v brzdění nezřízených žádostí.*“⁸⁷ Z toho krocení pak vzejde v duši klid, pokoj a mravní dobro. Tuto brzdu bude mít duše pouze tehdy, pokud bude zapomínat na věci kolem, ze kterých se rodí žádosti. *„Protože jinak když začne nad něčím přemýšlet, začne se měnit, chvíli je veselá, chvíli smutná, jednou cítí lásku jindy nenávist.*“⁸⁸

Od všech škod se může člověk osvobodit tím, že zatemní paměť od všech věcí. *“Je lepší naučit se ukládat mohutnostem mlčení a ztišit je, aby mohl*

---

⁸³Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Výstup na horu Karmel*, str. 130

⁸⁴tamtéž, str. 134

⁸⁵bratr VOJTĚCH OD SV. HEDVIKY: *Vcházím v nepoznání*, str. 55

⁸⁶Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Výstup na horu Karmel*, str. 229

⁸⁷Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Temná noc*, str. 117

⁸⁸STINNISEN, W.: *Noc je mým světlem*, str. 53

mluvit Bůh.“⁸⁹ Máme se snažit, aby paměť mlčela a sluch aby jen naslouchal Bohu.

Pokud vyprázdníme duši od těchto škod, přichází samozřejmě užítky. Jedním z nich je to, že se duše těší z čistoty svědomí a z klidu a pokoje myslí, protože v ní chybí rozrušení z poznatků paměti.

*„Osvobozuje se od našeptávání a pokušení od ďábla, protože když jsou z nitra člověka odstraněny myšlenky, nemá ďábel čím by bojoval proti duchu.“*⁹⁰ V neposlední řadě tím, že se duše odloučí od všech poznatků, dává možnost Duchu, aby ji vedl a poučoval.

3.3.1 NADPŘIROZENÉ POZNATKY

Další škody duše přichází z poznatků, které v sobě uchovává paměť a které se týkají nadpřirozených věcí. Jedná se o vidění, zjevení, promlouvání a pocity. *„Pokud jde o první druh, je jasné, že uvažuje-li duchovní člověk usilovně o poznatcích a tvarech, musí se často klamat ve svém úsudku.“*⁹¹

Nikdo dokonale nezná věci, které přináší jeho obrazotvornost a nemůže o nich bezpečně soudit, natož o věcech nadpřirozených, které převyšují naši přirozenost.

*„Pokud si příliš všímá těchto nadpřirozených vjemů paměti a pokládá je za něco velkého, může se z něho stát domýšlivý a ješitný člověk.“*⁹² Když někdo nechválí jejich ducha, necení ony věci, kterých si cení on sám a nebo když se jim řekne, že ostatní mají totéž, co oni či snad něco víc, nesou to s velkou nelibostí a je jim to proti myslí. *„Libuj si víc ve svém duchu a ve svých duchovních dobrech než v cizích; jako farizeus, který děkoval Bohu, že není jako druzí lidé a že má ty a ty ctnosti.“*⁹³

Tito lidé jsou ze sebou spokojeni na tolik, že se začnou domnívat, že jsou Bohu velmi blízko. Což hraničí s pohrdáním Bohem. Aby se uniklo této smrtelné škodě musí se zvážít dvě věci. *„Pravá ctnost vychází z pohrdání sebou a ostatními věcmi a máme se snažit neznamenanat nic u druhých lidí.“*⁹⁴ A za druhé si musíme uvědomit, že všechny nadpřirozené vjemy nemají takovou cenu jako úkon pokory.

⁸⁹Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Temná noc*, str. 118

⁹⁰CUMMINS, N.: *Osvobození k radosti*, str. 61

⁹¹Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Výstup na horu Karmel*, str. 234

⁹²bratr VOJTĚCH OD SV. HEDVIKY: *Vcházím v nepoznání*, str. 63

⁹³Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Výstup na horu Karmel*, str. 236

⁹⁴STINNISEN, W.: *Noc je mým světlem*, str. 147

Třetí škoda, kterou duše trpí je od d'ábla. On představuje v paměti a fantazii falešné poznatky a formy, které se mohou zdát pravdivé a dobré. „*Neboť když se d'ábel promění v anděla světla, připadá duši, že je světlem.*“⁹⁵ Pokud má duše zalíbení v takových vjemech, je pro d'ábla snadné způsobit v ní žádosti a city. Temnota ji připadá jako světlo a naopak.

Ke čtvrté škodě, podle sv. Jan říká, dochází pokud se duše nezřekne veškerého vlastnění v paměti. „*Žádná forma ani podoba ani obraz ani jiný poznatek, který se může vyskytnout v paměti, není Bůh ani není nic jemu podobného, ať je to nebeské, pozemské, přirozené nebo nadpřirozené.*“⁹⁶ Čím více člověk vlastní, tím méně má naděje.

Duše nesmí udržovat v paměti nejrůznější obrazy a formy. „*V žádném případě si nesmí vytvářet představu, že Bůh je něčemu podobný, protože víra nás učí, že Bůh je neporovnatelný a především ničemu podobný.*“⁹⁷

Pokud vyprázdníme obrazotvornost od představivých forem přichází užítka. Když je svobodná od obrazů a forem je dokonale svobodná. „*Čas a energii, které by měla duše vynaložit, aby je pochopila, může využít k jinému, lepšímu a prospěšnějšímu cvičení a úsilí nabýt obnažení a duchovní a smyslové chudoby.*“⁹⁸

3.3.2 NÁKLONNOSTI VŮLE

„*První náklonností vůle je radost. Vůle se raduje z něčeho, čeho si cení a co jí uspokojuje.*“⁹⁹ Existují dvě radosti, aktivní a pasivní. Aktivní je ta, když duše chápe jasně z čeho se raduje. A naopak pasivní je, když duše nechápe z čeho radost pochází. „*Radost se může zrodit z šesti druhů dober, to je : z časných, přirozených, smyslových, mravních, nadpřirozených a duchovních.*“¹⁰⁰

Časnými dobry rozumíme bohatství, postavení, ale také děti, manželství. A protože srdce člověka na nich většinou lpí, uráží tak Boha. Na druhou stranu se z těchto věcí může radovat v jednom případě, a to tehdy pokud nějakým způsobem slouží Bohu.

⁹⁵Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Temná noc*, str. 125

⁹⁶Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Výstup na horu Karmel*, str. 239

⁹⁷bratr VOJTĚCH OD SV. HEDVIKY: *Vcházím v nepoznání*, str. 70

⁹⁸Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Výstup na horu Karmel*, str. 241

⁹⁹CUMMINS, N: *Osvobození k radosti*, str. 70

¹⁰⁰Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Temná noc*, str. 126

Z těchto časných dober mohou vzejít různé škody. „*Pokud bude mít duše radost z tvorů, přijde zatemnění Božího dobra a především zatemnění úsudku.*“¹⁰¹

Další škoda vyplyne z toho, pokud si bude duše libovat v jiných věcech. To jí samozřejmě vzdaluje od Božích věcí. Člověk pak zanechá úkonů, které konal pravidelně, protože se honí jen za světskými věcmi. „*A ti, kdo už jsou na tomto druhém stupni, nejen mají zatemněný úsudek a rozum, aby nepoznávali pravdy a spravedlnost jako ti, kdo jsou na prvním stupni, ale jsou už velmi ochablí a vlažní a nedbají aby ji poznali a konali.*“¹⁰² U těch, kdo jsou na této úrovni se objevuje velká vlažnost v duchovních věcech.

Nakonec přijde to, že úplně zanechají Boha, neplní jeho zákon, protože se nechtějí vzdát všech věcí a statků světa.

Díky své chamtivosti upadají do smrtelného hříchu. „*Nedbají o plnění toho, k čemu je zavazuje Boží zákon a naprosto zapomínají na to, co se týká jejich spásy.*“¹⁰³ Vzdalují se tak od Boha, který jim, jako jediný, sliboval dokonalou spásu.

Na posledním stupni pak člověk na Boha úplně zapomíná. Od Boha se vzdaluje v paměti, rozumu a vůli. Patří sem ti, kdo mají rozum zatemněný lakotou, slouží jen penězům a nechají se jimi vést. „*Na tomto posledním stupni jsou také všichni ubožáci, kteří jsou tak zamilováni do statků a tak je pokládají za své bůžky, že neváhají obětovat svůj život, když vidí, že tento jejich Bůh trpí nějakou časnou újmou.*“¹⁰⁴

Přilnutí k těmto věcem nesmí být ani maličké, protože pokud s tím člověk neskoncuje hned v začátku, nebude mít k tomu odvalu až bude toto lpění velké a víc zakořeněné. Pokud se této radosti zbaví získá svobodu ducha, jasnost rozumu, pohodu, klid, úctu poslušnost Bohu. „*Získá větší radost a občerstvení v tvorech, když je nebude vlastnit.*“¹⁰⁵

Navíc když nebude duše na těchto světských věcech tolik závislá, může je lépe poznat a pochopit o nich pravdu. „*Člověk pak musí vždy, když se bude*

---

¹⁰¹Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Temná noc*, str. 131

¹⁰²Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Výstup na horu Karmel*, str. 258

¹⁰³tamtéž, str. 258

¹⁰⁴STINNISEN, W.: *Noc je mým světlem*, str. 148

¹⁰⁵KORNER, R.: *Má jsou nebesa a má je země*, str. 32

chtít radovat ze světských věcí, tuto radost potlačit.“¹⁰⁶ Protože člověk se má totiž radovat jen z Boha.

Hlavním užitkem, který má člověk z tohoto potlačení radosti je to, že ponechá své srdce čisté a svobodné pro Boha.

3.3.3 PŘIROZENÁ DOBRA

Pokud vkládá duše svou radost do přirozených dober, dostaví se škody duchovní a tělesné. Tyto škody sv. Jan shrnuje do šesti skupin.

*„První je ješitnost, domýšlivost, pýcha a pohrdání bližním, protože člověk nemůže uznale hledět na jednu věc, když neodvrátí zrak od ostatních.“*¹⁰⁷

Z toho samozřejmě vyplývá podceňování a pohrdání jednou věcí před druhou, které si váží. Projevuje se to nejen v srdci, ale také ve slovech.

Druhá škoda je, že dohání smysl k samolibost a k rozkoši. Další vede k pochlebování a k vychloubání. V tom je samozřejmě skryt klam a marnost.

Díky čtvrté škodě se otupuje rozum a smysl, protože přirozená dobra jsou spjata s člověkem natolik, že zatemní rozum a soudnost a člověk se chová proti Božím zákonům.

Z této čtvrté škody vzniká pátá, ze které se rodí vlažnost a ochablost ducha, protože člověk svou mysl naprosto zaměří k ostatním tvorům. *„A to je šestá škoda, rovněž obecná, která obvykle dochází tak daleko, že člověka velice nudí a zasmušují Boží věci, takže se mu nakonec zprotiví“*¹⁰⁸

Znovu sv. Jan dodává, že hned jak srdce pocítí tuto radost, má si vzpomenout jakou marnost vyvolává radování se z něčeho jiného než ze služby Bohu a jak je to nebezpečné. *„Musí si uvědomit, jaká zla vycházejí z ješitnosti a domýšlivosti.“*¹⁰⁹

Hnacím motorem pro toto popření je, podle autora, to, že člověk tím zachovává rady našeho Spasitele. Také dává duši velký klid a odstraňuje roztržitost.

---

¹⁰⁶CUMMINS,N: *Osvobození k radosti*, str. 72

¹⁰⁷Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Výstup na horu Karmel*, str. 262

¹⁰⁸tamtéž, str.265

¹⁰⁹tamtéž, str.262

3.3.4 DOBRA SMYSLOVÁ

Smyslovými dobry sv. Jan myslí vše, co v životě podléhá pěti smyslům, zraku, sluchu, čichu, chuti a hmatu a také to, co se vytvoří uvnitř představivým přemítáním. Smysly nejsou schopni poznat ani dosáhnout Boha.

„Oko nemůže spatřit jeho ani nic, co by se mu podobalo, a sluch nemůže slyšet jeho hlas ani zvuk, který by se mu podobal, ani čich nemůže vnímat tak líbeznou vůni, ani chuť nepojme nic tak vznešeného a příjemného, ani hmat nemůže pocítit tak jemný a tak rozkošný dotyk ani nic podobného.“¹¹⁰ Žádná forma ani podoba Boha nemůže být ani v lidské obrazotvornosti. Lidská smyslová část nemá schopnost, která by stačila na něco tak velkého, jako je představa Boha. „Duše se má plně zaměstnat jen Bohem a jeho láskou, a to zvládne jen v případě, že se očistí a zatemní od jakékoli radosti.“¹¹¹

Tato smyslová dobra jsou správná jen tehdy, pokud při zaslechnutí příjemné hudby, zpozorování něčeho pěkného, ochutnání nějaké dobroty a nebo pokud ucítí nějakou sladkou vůni, si člověk vzpomene na Boha a tento pozatek mu přináší větší potěšení. *„Člověk má tedy využít všechna potěšení, které přichází ze smyslů, jen pro Boha a každou svoji radost pozvednout k Bohu. Jedině pak bude prospěšná a dokonalá.“¹¹²*

Díky těmto smyslovým dobrům duši zasáhnou různé škody. *„Pokud jde o první, jestliže duše nezatemní a nepotlačí radost, jaká jí může vzejít ze smyslových věcí, a nezaměří takovou radost k Bohu, pak všechny obecné škody, o kterých jsme řekli, že se rodí z každého jiného druhu radosti, vzejdou z ní.“¹¹³*

Dále může vzniknout marnivost, roztržitost, lakota, nepoctivost a závist. Pokud má duše příliš velkou radost ze světských věcí, vede to často k nedostatku lásky k bližním a chudým. Pokud má radost z chutného jídla vzniká zákonitě obžerství či opilství. To často vede k tělesným poruchám.

„Těší-li se ze sladkých vůní, vyvolává to v ní odpor k chudým, a to je proti Kristovu učení.“¹¹⁴ Člověk pak nakonec ztratí veškerou chuť na duchovní věci, má zálibu v nízkých věcech a duchovně necitlivý.

¹¹⁰Sv. Jan OD KŘÍŽE: *Výstup na horu Karmel*, s. 271

¹¹¹STINNISEN, W.: *Noc je mým světlem*, str. 139

¹¹²Sv. Jan OD KŘÍŽE: *Temná noc*, str. 136

¹¹³Sv. Jan OD KŘÍŽE: *Výstup na horu Karmel*, str. 274

¹¹⁴KORNER, R.: *Má jsou nebesa a má je země*, str. 35

„Pokud ale tato dobra popře, získá řadu užiteků. Nejprve se uzdraví z roztržitosti a znovu začne přemýšlet o Bohu a řídit se jeho zákony.“¹¹⁵ Ze smyslového člověka se opět stane duchovní a rozumný a přibližuje se k andělskému. Vše, co slyší, co vidí, co cítí, co pozná po hmatu a co ochutná je zaměřené k Bohu. To znamená, že veškerá radost se zaměří na Boha.

3.3.5 MRAVNOST

Mravními dobry autor myslí ctnosti. „Tato mravní dobra si zasluhují, aby se z nich člověk, který je vlastní, radoval jen proto, že je má, protože s sebou nesou pokoj a klid.“¹¹⁶ Člověk nemůže mít v pozemském životě nic lepšího. Bůh tato dobra miluje natolik, že z těchto dober mohou vzniknout ta ostatní. Samozřejmě se tato dobra hodnotí tím víc, čím méně radosti a chvály chce z nich člověk vylézt na zemi. „Pokud do nich bude vkládat příliš radosti přijdou škody jako je marnivost, pýcha, ješitnost a domýšlivost.“¹¹⁷

Člověk by se neměl radovat ze svých dobrých skutků, protože pak přijde jejich přeceňování a z toho vzniká vychloubačnost.

Druhá škoda je spojena s tím, že člověk pokládá druhé lidi za špatné a nedokonalé, pohrdá jimi a má pocit, že konají jen málo dobrého. „Tuto škodu měl také onen farizeus, protože ve svých modlitbách říkal: Děkuji ti, že nejsem jako ostatní lidé: lupiči, podvodníci a cizoložníci.“¹¹⁸ Tím, že pohrdal druhými a zakládal si jen na sobě upadl do těchto škod.

Třetí škodou je to, že lidé dělají skutky milosrdenství jen, tehdy pokud je při nich někdo vidí a pokud jim z nich něco vzejde, nějaká chvála a uznání.

Ze třetí škody vyplývá čtvrtá. Protože člověk chtěl svými skutky nalézt radost nebo útěchu či úspěch v tomto životě, nedojde odměny v Bohu. „Díky zakotvení v těchto dobrech nemůže pokračovat na cestě k dokonalosti, protože lpí na svých pozemských dílech.“¹¹⁹

A právě díky těmto pozemským radostem u člověka převládá vznětlivost žádostivost a nestálost. Často mění své plány a svá rozhodnutí a v ničem není zakotven.

---

¹¹⁵KORNER,R: *Má jsou nebesa a má je země*, str. 37

¹¹⁶CUMMINS,N: *Osvobození k radosti*, str. 76

¹¹⁷Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Výstup na horu Karmel*, str. 280

¹¹⁸tamtéž str. 282

¹¹⁹CUMMINS,N: *Osvobození k radosti*, str. 79

Člověku se začnou zdát lepší ty skutky, které se jim líbí a pohrdají těmi, které se jim nelíbí. Nechápe, že Bohu jsou milejší skutky, ve kterých se člověk sám umrtvuje a musí se zapřít.

„Sedmou škodou je, že když člověk nepotlačí marnou radost z mravních skutků, je neschopnější přijmout radu a rozumné poučení o tom, co má dělat, protože ho spoutává habitus jeho slabosti přivlastňovat si marnou radost.“¹²⁰

Pokud je někdo nestálý v lásce k Bohu, protože jeho sebeláska je mnohem stabilnější, Bůh ho neopouští, ale dostává od něho opakovaně pravou lásku, dokud v ní dokonale nezakotví.

Když se ale duše nechce radovat z tohoto druhu dober přijdou užitky. Uchrání se, aby neupadla do pokušení a klamů od ďábla. *„Ani není třeba čekat na našeptávání ďábla, ale samotná radost už je klam.“¹²¹*

Dále koná uvážené skutky. *„Člověk se stane moudrým, protože se dívá na podstatu prospěšnosti svého díla a nehledí jen na jeho líbivost.“¹²²* Tím, že člověk potlačí radost z těchto dober, stane se chudým v duchu jak nám přikázal Ježíš Kristus *„Blahoslavení chudí v duchu, neboť jejich je nebeské království (Mt 5,3).“¹²³*

Dále se člověk stává tichým, pokorným a rozvážným a to především ve svém chování. Přestane jednat vznětlivě a ukvapeně jak jednal dříve pod vlivem radostí. A především se stane milým Bohu a ostatním lidem, přestane být lakomým a lenivým a závistivým. Vysvobodí se od obžerství a od dalších neřestí.

3.3.6 NADPŘIROZENÁ DOBRA

„Rozumíme jimi zde všechny dary a milosti od Boha, které přesahují přirozenou schopnost a sílu a nazývají se gratis datae.“¹²⁴ Jako příklad uvádí dar moudrosti a vědění, které dostal Šalamoun a dar víry, konání zázraků, dar uzdravování a poznávání o kterých mluvit svatý Pavel.

Tato dobra dává Bůh a týkají se prospěchu lidí. Plyne z nich dvojí účinek a to časný a duchovní. Časný užitek znamená uzdravování z nemocí jako

¹²⁰Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Výstup na horu Karmel*, str. 285

¹²¹bratr VOJTĚCH OD SV. HEDVIKY: *Vcházím v nepoznání*, str. 72

¹²²STINNISEN, W.: *Noc je mým světlem*, str. 114

¹²³Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Výstup na horu Karmel*, str. 286

¹²⁴Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Temná noc*, str. 139

vzkříšení z mrtvých, vyhánění zlých duchů a nebo navrácení zraku či sluchu.

„*Duchovním a věčným užitekem je, že je poznáván Bůh a že se mu těmito skutky slouží.*“¹²⁵ Znamená to, že mu slouží ten, který tyto dobré skutky koná a nebo ten, ne němž jsou tyto skutky konány.

Člověk se má z těchto nadpřirozených dober radovat proto, že jimi vlastně slouží Bohu.

Duši z nich ale mohou vzejít tři škody. „*Pokud se bude člověk z těchto dober radovat, může ostatní i sám sebe klamat.*“¹²⁶ Je těžké poznat, která dobra jsou pravá a jak a kdy je může člověk konat.

„*Díky radosti z těchto dober se začne zatemňovat a otupovat úsudek a člověk začne věřit, že všechny skutky co koná jsou správné a konané ve správnou chvíli.*“¹²⁷ A to proto, že má zatemněnou pozornost a chybí mu Boží světlo. Škody z těchto radostí přispívají k převrácení a zneužívání milostí, které nám dává Bůh, někdy je dokonce člověk používá, i když je nemá. „*Jako ti, kteří prorokovali své rozmary a zveřejňovali vidění, jež si sami skládali nebo jež jim představil d'ábel.*“¹²⁸

Đábel totiž využije příležitosti, kterou jim dávají lidé, kteří mají velkou náklonnost k radostem a podepisují tak s ním smlouvu. Těmito lidmi sv. Jan myslí kouzelníky, zaklínače a čaroděje. Z toho důvodu se mají nadpřirozená dobra používat citlivě a uváženě.

Může také dojít k úbytku víry a to, pokud někdo dělá zázraky ve špatnou chvíli a bez potřeby. „*A pokud člověk rozebírá zázraky rozumem a rád se v nich kochá vzdaluje se od samotné podstaty víry.*“¹²⁹ A díky těmto radostem ze zázraků člověk upadá do ješitnosti a radost se stává marnivou.

Když se duše osvobodí od těchto radostí, získá dvě výhody. „*První je oslavení a vyvýšení Boha. Druhá, že duše vyvýší sebe samu.*“¹³⁰ Bůh je v duši vyvýšen dvěma způsoby, pokud je srdce a vůle odtržena od všeho, co není Bůh a pokud se duše raduje jen v Bohu. „*Vyprázdněte se a vizte, že já jsem Bůh (Žl 45,11).*“¹³¹ Tím, že se vůle odvrátí od všech poznatků, znamená

---

¹²⁵bratr VOJTĚCH OD SV. HEDVIKY: *Vcházím v nepoznání*, str. 75

¹²⁶tamtéž, str. 77

¹²⁷CUMMINS, N: *Osvobození k radosti*, str. 82

¹²⁸Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Výstup na horu Karmel*, str. 290

¹²⁹tamtéž, str. 291

¹³⁰tamtéž, str. 293

¹³¹Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Temná noc*, str. 141

*a radostí povznese samu sebe v čisté víře a začne se radovat jen z božských poznatků.*¹³² Tyto užitky přispívají k dokonalému sjednocení duše s Bohem.

Sv. Jan se zde snaží, abychom zaměřili ducha prostřednictvím duchovních dober k božskému sjednocení. Ale aby se s těmito dobry naložilo správně a dokonale musíme naslouchat Boha a jednat podle jeho příkazů a rad. Nespoléhat se jen na sebe.

3.3.7 DOBRA DUCHOVNÍ

Duchovní dobra jsou ta, která směřují k božským věcem a ke sjednocení duše s Bohem. Jsou dvojího druhu, jednak jsou příjemná a za druhé bolestná. *„Všechna je můžeme také rozlišit podle mohutností duše, protože jedna náleží k rozumu, nakolik jsou to poznatky, druhá náleží k vůli, nakolik jsou to náklonnosti, a jiná náleží k paměti, nakolik jsou to představy.“*¹³³

Příjemná dobra se týkají jasných a rozlišených věcí. Mohou se vyskytnout ve vůli a způsobit v ní radost. Sv. Jan je shrnuje do čtyř druhů : podněcující, povzbuzující, usměrňující a zdokonalující. Podněcujícími dobry má na mysli obrazy, portréty svatých, oratoře a obřady. *„Ačkoli jsou tato dobra důležitá pro bohopoctu, skrývá se v nich určitá chamtivost a marná radost.“*¹³⁴

Prospěšné a potřebné jsou pouze tehdy, pokud jsou jimi uctíváni svatí a pokud pohnou vůlí a probudí zbožnost. *„Proto se mají volit takové, které lépe znázorňují vlastní a živou podobu a více táhnou vůli k zbožnosti.“*¹³⁵ Nemá se už tolik hledět na cenu, originalitu a umělecké provedení.

Samozřejmě existují osoby, které nenasytně hromadí obrazy, které vypadají podle jejich představ. Lpí na nich jako na svých modlách a vkládají do nich svou radost.

*„Ale opravdu zbožný člověk věnuje svou zbožnost především tomu, co je neviditelné.“*¹³⁶ Potřebuje jen málo obrazů a především takové, které souvisí s tím, co je božské. *„Na tom, co používá, nelpí srdcem, protože v sobě hledá obraz pravého živého Boha.“*¹³⁷ Čím více totiž ulpí na obraze nebo na jiných věcech, tím více se vzdaluje od Boha a od jeho modlitby.

¹³²STINNISEN,W.:*Noc je mým světlem*, str.101

¹³³Sv. JAN OD KŘÍŽE:*Výstup na horu Karmel*, str. 295

¹³⁴CUMMINS,N:*Osvobození k radosti*,, str. 84

¹³⁵Sv. JAN OD KŘÍŽE:*Výstup na horu Karmel*, str. 297

¹³⁶KORNER,R:*Má jsou nebesa a má je země*, str. 39

¹³⁷CUMMINS,N:*Osvobození k radosti*,, str. 88

Sv. Jan uvádí, že ze zkušenosti víme, že Bůh činí zázraky a prokazuje milosti prostřednictvím nezajímavých obrazů a dalších věcí, aby věřící nepřičítali důležitost estetice, ale Bohu, který je základem všeho, co se děje.

Často Bůh prokazuje své milosti prostřednictvím obrazů, které se nacházejí na odlehlých místech. Má to dva důvody. „*Jednak proto, aby putováním k nim vzrůstal zbožný cit a úkon byl intenzivnější, jednak proto, aby se lidé uchýlili k modlitbě do ústraní od hluku a davu.*“¹³⁸

To také znamená, že ten, kdo má opravdovou zbožnost a víru, stačí mu jakýkoli obraz k bohopoctě. „*Obrazy jsou užitečné jen tehdy, pokud u nich člověk vzpomíná na Boha.*“¹³⁹

Může se stát, že se kolem obrazů mohou dít nadpřirozené jevy a může dojít k velkým omylům, pokud nebude duše vědět, jak s nimi správně zacházet. „*Často se stává, že ďábel používá stejné prostředky jako Bůh a brání tak duši rozletět se k Bohu.*“¹⁴⁰ Proto si musí dát věřící pozor, aby nechtěl obrazem opájet svou smysl, ale aby to byl jen prostředek k bohopoctě.

Někteří lidé si libují ve vkusném uspořádání svých modliteben. Záleží jim jen na tom, že je jejich modlitebna pěkně vyzdobena. „*Někteří je zdobí víc pro své potěšení než pro potěšení Boží.*“¹⁴¹ Oslavují je více než samotného Boha.

Pro modlení se má zvolit takové místo, kde bude duše v klidu a nic jí, na její cestě k Bohu, nebude překážet. Jsou to místa, která nezaměstnávají a nepřitahují smysly. „*A proto je dobré místo osamělé, ano i drsné, aby duch pevně a přímo vystoupil k Bohu, aby mu nebránily ani ho nezdržovaly viditelné věci.*“¹⁴²

Pravý duchovní člověk se při modlení nikdy nedívá na pohodlí, ale vybírá si prostá místa. Odvrací pozornost od všeho, aby se mohl sám radovat s Bohem. „*Hledí je na vnitřní usebrání.*“¹⁴³ Chrám se má tedy používat jen pro vnitřní záležitost, jakou je setkání s Bohem.

Sv. Jan upozorňuje, že jelikož začátečníci neodpoutali dokonale svou mysl od světských věcí, a proto jsou jim dovolena zalíbení v obrazech a oratořích. A právě tato zalíbení slouží k tomu, aby pro ně zanechali ostatní světské

¹³⁸Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Výstup na horu Karmel*, str. 301

¹³⁹KORNER, R.: *Má jsou nebesa a má je země*, str. 41

¹⁴⁰STINNISEN, W.: *Noc je mým světlem*, str. 102

¹⁴¹Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Výstup na horu Karmel*, str. 306

¹⁴²tamtéž, str. 308

¹⁴³Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Temná noc*, str. 150

záliby. „*Jako když se má dítěti vzít z ruky jedna věc, musí se zaměstnat jinou, jinak by plakalo, kdyby mělo ruce prázdné.*“¹⁴⁴

Podle sv. Jana existují tři místa, která v lidech probouzejí zbožnost. První jsou místa, která vzbuzují zbožnost svou rozmanitostí pozemku a příjemným vzhledem. Na takovém místě se lidé mají snažit zapomenout na všechno světské a zůstat v niterném vztahu s Bohem.

Tak to dělali poustevníci, kteří si na pouštích zřizovali cely a jeskyně a tam se zavírali. Tito svatí věděli, že odloučením se zbaví všech žádostí a potěšení, a pak se mohou stát opravdu duchovními.

Druhým místem jsou pustiny, kde Bůh předává duchovní milosti zvláštním osobám. „*Tyto milosti totiž dává Bůh kdy, jak a kde chce a není vázán na místo ani na čas ani na vůli toho, komu je dává.*“¹⁴⁵ Bůh sice není vázán na místo, ale vypadá to, že právě tam chtěl být duší chválen, když jí tam dal onu milost.

Pravdou ale je, že žádné místo není pro Boha tak vhodné jako duše, která je očištěna od všech žádostí a potěšení.

„*Třetí způsob jsou některá zvláštní místa, která si volí Bůh, aby tam byl vzýván, jako je hora Sinaj, kde dal Bůh Mojžíšovi zákon.*“¹⁴⁶ Nebo místo, které označil Abrahámovi, aby tam obětoval syna Izáka.

„*Důvody, proč si Bůh vybírá ke své chvále jedna místa víc než druhá, zná jen on sám. A lidé mají vědět jen to, že vše se děje k jejich užitku.*“¹⁴⁷

3.3.8 RADY K OPATRNOSTI

V této kapitole bych chtěla rozebrat rady či pravidla sv. Jana, jak ke sjednocení s Bohem. Tyto rady se týkají každého, protože se týkají základním postojů, které podporují pokojné a konstruktivní vztahy s lidmi, se sebou samým a s hmotnými věcmi. „*Jsou to praktická poučení, která svatý Jan poskytuje člověku, který myslí, že vidí svou cestu ke sjednocení s Bohem.*“¹⁴⁸

Člověk, ke kterému se obrací se svými poučeními, je ten, kdo už byl Bohem povolán a touží odpovědět na jeho pozvání ke kontemplativnímu životu. Sv. Jan používá v těchto praktických poučení duchovní mluvu. Užívá

¹⁴⁴CUMMINS,N:*Osvobození k radosti*, str. 90

¹⁴⁵Sv. JAN OD KŘÍŽE:*Výstup na horu Karmel*, str. 312

¹⁴⁶CUMMINS,N:*Osvobození k radosti*, str. 96

¹⁴⁷STINNISEN,W.:*Noc je mým světlem*, str.120

¹⁴⁸CUMMINS,N:*Osvobození k radosti*, str.37

výrazy jako svaté usebrání, duchovní mlčení, chudoba ducha. „*Svatá usebranost znamená vnitřní samotu ducha, vnitřní odpoutání od všeho, co není Bůh.*“¹⁴⁹ Je to vlastně vytvoření vnitřního prostoru pro Boha.

Samozřejmě to ale neznamená, že máme věnovat menší pozornost všedním povinnostem. Jde spíše o to, aby člověk nevěnoval pozornost povinnostem, které nesouvisí s jeho cestou k Bohu.

Ke svaté usebranosti patří, podle sv. Jana, také duchovní mlčení. „*V tomto případě má duše vystaven chrám usebranosti, v kterém se může modlit.*“¹⁵⁰ Sv. Terezie ve svých dílech píše o tom, že lidé jsou někdy v hradu už dřív, než začali myslet na Boha ve všem.

Ve spisech sv. Jana se vyskytují také často slova jako duchovní chudoba a obnažení. „*Mohou se vztahovat zvláště na odpoutání od nebeských dober, od duchovních útěch a božských projevů přízně jakéhokoli druhu.*“¹⁵¹ Nejdůležitější je, abychom přizpůsobili duši, aby byla otevřená pro Boha a otevřená víc pro něho než pro kterýkoli z jeho stvořených darů.

Pro sjednocení s Bohem je důležité překonat tři překážky, jako svět, ďábel a tělo. „*Svatý Jan je probírá v tomto pořadí: svět, s nímž jsme nejsnáze ve styku; ďábel, kterým jsme nejsnáze oklamáni; tělo (sobectví), které se vzdává poslední.*“¹⁵²

První rada je namířena proti nezřízené a sobecké lásce k lidem. Je to důležité vodítko pro začátečníka. Přirozená láska ke svým příbuzným a k přátelům potřebuje být očištěna a zdokonalena, tak jak si to přeje sám Bůh. Podle sv. Jana se musí vylučovat nezřízená láska nebo ustaranost kvůli rodině nebo přátelům. Čili dokonalá láska je bez zbytečného starání, bez citového uspokojení nebo úzkostí. „*Cílem této rady je uchránit začátečníka před neskutečným světem drobných přátelství, která přetrhávají společenské vztahy.*“¹⁵³

Další překážkou je ďábel, který nechápe a nikdy nepochopí láskyplný plán, který má s námi Bůh. Je to vlastně nepřítel dobra, který se rád plete do naší poslušnosti. Ďábel se nás snaží dostat do takového stavu, ve kterém jsme silně zaujati proti pokoře a máme pocit, že pokora je známka otrockého ducha.

---

¹⁴⁹CUMMINS,N:*Osvobození k radosti*, str.38

¹⁵⁰tamtéž, str.38

¹⁵¹SV. JAN OD KŘÍŽE:*Výstup na horu Karmel*, str.310

¹⁵²CUMMINS,N:*Osvobození k radosti*, str. 39

¹⁵³STINISSEN,W:*Noc je mým světlem*, str.105

„Jako ve všech ostatních oblastech musí být vzorem Kristus, který vzal na sebe podobu služebníka.“¹⁵⁴ Jedině pokora pomůže člověku, aby se nedostal do spárů ďábla. Pokud budeme pokorně sloužit Bohu a dělat jen to, co si přeje, pak nad námi nebude mít ďábel žádnou moc a nikdy nás nepřemůže. Sv. Jan o pokoře říká, že je to vlastně hráz proti satanovu vměšování.

Ve všech svých radách nás sv. Jan upozorňuje, abychom se řídili v duchovním životě více rozumem než náladou. Nejdůležitější je, abychom byli ve všem poddajný Bohu. Pokud nebudeme zachovávat všechny tyto rady, nedosáhneme svatého pokoje a neuchráníme se různých poklesků.

„Duše je často vzývána, aby hledala to, co je pracné a nepříjemné v jejich duchovních cvičeních.“¹⁵⁵ Podle sv. Jana jsou smysly velmi konkrétní a upoutávají ducha, který je sice potřebuje, ale také touží po něčem, co mu nedovedou dát. Duchovní člověk tedy nesmí při svých duchovních cvičeních ulpět smysly na tom, co je v nich lahodného. Protože jinak je bude konat jen kvůli tomu, že se při nich cítí dobře. Ale musí to být právě naopak, člověk se má vyhýbat věcem, při kterých se cítí dobře a nesmí se vyhýbat tomu, co je pro něho pracné.

3.3.9 KONEC VÝSTUPU V TEMNÉ NOCI

„Všechny tyto útrapy duše přirovnává sv. Jan k očišťovacím mukám.“¹⁵⁶ Tato bolestná očišťování zasahují až do hloubi duše. Po tomto zásahu bude plně roznícena láskou. „Nyní dospíváme – v duchu! – na vrchol hory dokonalosti.“¹⁵⁷

V této chvíli ustupuje temnota noci novému světlu. Sv. Jan tento ústup nazývá duchovními zásnubami a duchovním sňatkem a ty jsou rozebírány především v jeho knihám Duchovní písně a Plamen lásky žhavého. „Jde o spojení duše s Bohem, s Božím synem, s jejím Milým, s jejím Snoubencem.“¹⁵⁸

Bůh nám vše řekl a vše dal ve svém jediném Synu, představuje vše, co si můžeme přát. Na duchovní cestě (při výstupu) jsou pak nutná všechna zřeknutí a očišťování v noci.

---

¹⁵⁴CUMMIS,N:Osvobození k radosti, str.42

¹⁵⁵STINISSEN,W:Noc je mým světlem, str.108

¹⁵⁶KORNER,R:Má jsou nebesa a má je země, str. 46

¹⁵⁷Sv. JAN OD KŘÍŽE:Učitel víry II., str. 13

¹⁵⁸KORNER,R:Má jsou nebesa a má je země, str. 52

„*Duchovní píseň opěvuje božského Snoubence, skrytého v hloubi duše, Slovo, skrze které Bůh všechno stvořil.*“¹⁵⁹ Duše přijímá od svého Snoubence dary a klenoty, poznání a lásky, které ji připravují na duchovní sňatek. A právě v tomto duchovním sňatku je spojení duše a Boha tak důvěrné, že přesahuje veškeré myšlení a poznání. Duše miluje Boha stejným způsobem jak Bůh miluje duši.

„*Plamen lásky žhavé před námi ještě rozvinuje klenoty, které náležejí duši.*“¹⁶⁰ Podle evangelia a jeho slibu se duši dává Otec, Syn a Duch svatý a dávají ji zakoušet něco z věčného života.

„*Jak vidíme, na horu Karmel se vystupuje stezkou „ničeho“, a tato stezka ústí na vrcholu do „všeho“, které je nám dáno v Kristu.*“¹⁶¹ Bůh nám vlastně ukazuje cestu ke sjednocení a přeje si, abychom po ní šli s ním. Otázkou je, tuto výzvu necháme bez odpovědi!

Tím bych ukončila kapitoly o sv. Janu od Kříže a přešla bych k Terezii od Ježíše.

4. HRAD V NITRU PODLE SV. TEREZIE OD JEŽÍŠE

Podle sv. Terezie zábava a marnivost duši uvádějí do nebezpečí. V člověku pak roste nechuť pokračovat v přátelství s Bohem, které vyvěrá z modlitby. „*Satan mi nemohl způsobit větší škodu než tím, že mě odváděl od modlitby pod záminkou pokory a skrze pocit, že jsem ztracená.*“¹⁶² Sv. Terezie radí těm, kteří se věnují modlitbě, aby se spřátelili a mluvili s osobami, pro něž je modlitba tzv. denním chlebem. „*Pomocí modlitby bude člověk moci brzo povstat, bez ní však to bude velmi obtížné.*“¹⁶³

Sv. Terezie se velmi často uchýlovala do samoty, aby se mohla v klidu modlit. Právě modlitba ji pomohla překonat těžkou nemoc. Svými modlitbami se považovala za obránce Církve. „*Neméně důležité je také spoléhat se na modlitby druhých lidí, které nám mohou poskytnout pomoc na cestě ke spojení s Bohem.*“¹⁶⁴

Zpovědník sv. Terezie ji přikázal, aby osvětlila a vyvrátila řeholnicím karmelitánských klášterů jejich pochyby o modlitbách. „*Protože si ženy mezi*

¹⁵⁹Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Učitel víry II.*, str. 14

¹⁶⁰Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Hrad v nitru*, Nakladatelství tiskárny Vimperk 1991, str. 15

¹⁶¹tamtéž, str. 15

¹⁶²Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Život*, str. 53

¹⁶³otec MARIA EUGENA OD DÍTĚTE JEŽÍŠE: *Tvá láska rostla se mnou.*, str. 25

¹⁶⁴tamtéž, str. 28

sebou lépe rozumí, zdálo se mu, že bych jim mohla nějak prospět, zvláště protože mě mají rády.“¹⁶⁵ Cestu k Bohu sv. Terezie rozděluje do několika komnat, kterými musí duše projít.

4.1 PŘÍBYTKY DUŠE

„Můžeme se dívat na svou duši jako na hrad vytvořený z jediného diamantu nebo z průzračného krystalu, v němž je mnoho příbytků.“¹⁶⁶ Nic se nemůže vyrovnat kráse a dokonalosti naší duše. Dokonce ani rozum ji nedokáže pochopit.

Vlastní vinou nedokážeme rozumět samy sobě. *„Známkou naší tuposti je, jestliže se nesnažíme vědět kdo jsem a zastavíme se jen u svého těla.*“¹⁶⁷

Člověk ví že má duši, protože o tom někde slyšel a protože to člověka učí víra. Ale jen málokdy myslí na její vznešenost. Všechny jeho starosti se zastavují u jeho samotného těla.

Tento hrad, o kterém sv. Terezie mluví, má mnoho pokojů, některé jsou vysoko a jiné nízko. *„Ve středu, uprostřed všech je hlavní pokoj, kde se odehrávají velmi skryté věci mezi Bohem a duší.*“¹⁶⁸

Tímto hradem může být vlastně sama duše. V tuto chvíli pak není potřeba vstupovat, neboť každý už je de fakto uvnitř. Pak by byl ale nesmysl říkat někomu, aby vstoupil do nějaké komnaty! Podle sv. Terezie to nesmysl není. *„Duše, které se nemodlí, jsou jako zmrzačené nebo ochrnuté tělo, jež má ruce a nohy, ale nemůže se hýbat, jsou téměř neschopné jít do sebe.*“¹⁶⁹

Pokud tedy nemůže vstoupit sama do sebe čili do hradu, musí dostávat výzvy, aby vstoupila do nějaké komnaty, které vedou ke sjednocení s Bohem.

Pokud se duše nezabývají sami sebou, tak se mohou proměnit v solné sloupce, jako se to stalo Lotově ženě, když se obrátila a podívala se zpátky.

„Vstupní branou do tohoto hradu je modlitba a rozjímání.“¹⁷⁰ Modlitbu by mělo doprovázet rozjímání. *„Dobrá a konstruktivní modlitba bude, i když ji nebudou doprovázet rozjímání.*“¹⁷¹ Jedinou podmínkou je, že se nad tím člověk zamyslel jindy.

---

¹⁶⁵Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE:*Hrad v nitru*, str. 8

¹⁶⁶tamtéž str. 9

¹⁶⁷GEORGES,P.: *Karmelitánská spiritualita*, str. 7

¹⁶⁸Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE:*Cesta k dokonalosti*, str. 52

¹⁶⁹BRANDSNA,T.,CARM,O:*Krása Karmelu*, Karmelitánské nakladatelství Kostelní Vydří,1992, str.11

¹⁷⁰Sv. Terezie OD JEŽÍŠE:*Hrad v nitru*, str.12

¹⁷¹BRANDSNA,T.,CARM,O:*Krása Karmelu*,, str. 15

Za modlitbu autorka nepovažuje bezmyšlenkové mluvení či text naučený nazpaměť. Svým spolusestrám radí, aby se vždy zabývali vnitřními věcmi, které jsou pro ně velmi užitečné.

Sv. Terezie raději mluví o duších, které nakonec vstoupí do zámku. „*Ačkoli jsou duše zapleteny do světa, přesto ji nechybí dobré touhy: tu a tam se odporoučejí Bohu a pomohou se v myšlenkách do sebe, i když jen letmo.*“¹⁷²

Jsou to duše, které se modlí, i když třeba roztržitě, protože se stále zabývají více světskými věcmi. Neexistují takové temnoty ani tak temné věci, aby nemohli být překonány. A nakonec sama vstoupí do prvních komnat.

Sv. Terezie se dále zamýšlí nad tím, jak se může tento hrad proměnit, když je poškozen těžkým hříchem. „*Vždyť, kdo spáchá smrtelný hřích míní tím uspokojit d'ábla a ne Boha; a protože d'ábel je pouze temnota, ubohá duše se stane temnotou s ním.*“¹⁷³

Lidé mají prosit Pána za ty, kteří žijí v tomto stavu, tedy kteří se stali stejně temnými jako jsou jejich skutky. „*Středem duše je Světlo, které ani přes všechny lidské skutky neztrácí svůj jas.*“¹⁷⁴ Bez tohoto světla jsou hradní komnaty ubohé. Podle sv. Terezie bychom neměli přestat prosit Boha, aby nás chránil před uhasnutím tohoto Světla.

Sv. Terezie dodává, že když udělala dobrý skutek, hned myslela na Toho, kdo je jeho zdroj. Věděla, že bez jeho pomoci se nedá nic dělat. „*Když se jí přihodilo, že vykonala něco dobrého, vzdávala díky Pánu, a téměř vždy zapomínala sama na sebe.*“¹⁷⁵

Pokud duše zapomene sama na sebe čili nezůstane sama v sobě, může mnohem lépe poznat vlastní ubohost a cvičí se tak ve svém sebepoznání. „*Kdybychom se nikdy nepozvedly z bahny vlastní ubohosti, přineslo by nám to mnoho nepříjemností.*“¹⁷⁶

Ale nikdy nemůžeme znát dobře sami sebe, pokud se nebudeme starat o to, abychom poznali Boha. „*Pokud se zahledíme na jeho velikost, uvidíme svou vlastní ubohost a malost.*“¹⁷⁷

Podle sv. Terezie je nejhroší, že d'ábel nám může namluvit, že vše, co děláme vyvěrá z pokory a že je to správné, ale ve skutečnosti nás to oddaluje

¹⁷²Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Cesta k dokonalosti*, str. 73

¹⁷³Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Hrad v nitru*, str. 15

¹⁷⁴otec MARIA EUGENE OD DÍTĚTE JEŽÍŠE: *Tvá láska rostla se mnou*, str. 31

¹⁷⁵BRANDSNA, T., CARM, O: *Kráska Karmelu*, str. 28

¹⁷⁶otec MARIA EUGEE OD DÍTĚTE JEŽÍŠE: *Tvá láska rostla se mnou*, str. 38

¹⁷⁷tamtéž, str. 40

od Boha. Do všech komnat tohoto hradu ďábel rozestavil legie sobě rovných, aby zabránil duši přecházet z jedné komnaty do druhé.

„Pokud začne duše poslouchat ďábla, je zbavena síly, kterou dostala na začátku od Boha.“¹⁷⁸ Nemají sílu ubránit se sami, a proto si musí vzít za přímluvce matku Boží a svaté „Ti, kteří jsou v tomto stavu, musí se všemožně snažit utíkat se často k Pánu.“¹⁷⁹ Přitom všem je ale důležité, aby duše, ať už dosáhla jakéhokoli stupně, měla volný pohyb a nebyla do ničeho nucena.

Světlo, o kterém sv. Terezie mluví, vychází z královského paláce. Do prvních komnat se toto světlo dostává velmi málo. *„Duše jsou v jakémsi přítmí, a ani ti, kdo v nich přebývají nemohou dobře vidět.“¹⁸⁰*

Podle autorky duši zaslepují dravá zvířata a hadi, kteří mu nedovolují vidět nic jiného, než světské věci. Zajímá se o blahobyť a kochá se vlastní krásou. Abychom se ale dostali do druhých komnat, musíme se oprostít od všech těchto záležitostí, vždy jednat rozvážně a milovat se navzájem.

4.2 PRAVIDELNÁ MODLITBA

První otázkou této kapitoly je jaké duše mohou vstoupit do druhých komnat a co tam dělají. Mluví tedy o těch, kteří se začali pravidelně modlit a pochopili, že je důležité zůstat v prvních komnatách dokud nejsou povoláni, aby vstoupili do druhých. Podle sv. Terezie se v tuto chvíli duše přiblížila k božímu příbytku a v Bohu rozpoznává svého dobrého souseda.

„Náš pán vidí tak rád, že ho milujeme a vyhledáváme jeho společnost, že nás nepřestává tu a tam volat, abychom šli k Němu.“¹⁸¹ Tato volání jako jsou zkoušky, nemoci a jiné pravdy se dají pochopit v modlitbách. A ani člověk se nemá vyhýbat příležitostem, které Bůh využívá k uskutečňování těchto volání.

„V druhých komnatách je zápas s démony více rozmanitý.“¹⁸² Duše tímto zápasem trpí víc než v předchozích komnatách. Nepřátelské síly jsou účinnější a mají větší vliv na člověka.

„Démoni předkládají všechna dobra a rozkoše světa; to jsou hadi, o nichž mluvím.“¹⁸³ Démoni vytvářejí velký zmatek a trápení pro duši, neví jestli má jít dopředu a nebo se vrátit na začátek. Bůh ji ale neustále k sobě přitahuje

¹⁷⁸Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Cesta k dokonalosti*, str. 75

¹⁷⁹tamtéž, str. 78

¹⁸⁰Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Hrad v nitru*, str. 22

¹⁸¹tamtéž, str. 26

¹⁸²BRANDSNA, T., CARM, O: *Krásy Karmelu*, str. 32

¹⁸³Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Cesta k dokonalosti*, str. 80

různými důkazy Své lásky. Duše nakonec pochopí, že nikdy nemůže mít lepšího přítele než je Bůh a že svět je plný falše a nedokonalostí.

„Dáblové rozkoše přinášejí neklid, svár a soužení, že mimo hrad není bezpečí ani mír.“¹⁸⁴ Z toho důvodu tedy není třeba chodit k druhým do domu, ale využívat dobra vlastního příbytku.

Bohužel často se ale stává, že mnohem snadněji věříme tomu, co nám přijde na oči než pravdám, kterým nás učí. K uzdravení je pak zapotřebí řada léčebných zákroků a především velká Boží milost. Sv. Terezie mluví o tom, abychom bez Boha nedělali nic a abychom se vyhýbali špatným společnostem.

„Pro duše je také velmi užitečné, aby se stýkaly nejen s těmi, kdo přebývají ve stejných komnatách, ale i s těmi, které jsou už mnohem dále.“¹⁸⁵ Je to velmi prospěšné, protože styk s nimi duši nakonec přivede k tomu, aby vstoupila do komnat, kde oni už jsou.

Samozřejmě si musí dát pozor, aby nebyla přemožena d'áblem. *„Uvidí-li d'ábel, že je pevně rozhodnuta spíše ztratit život, klid a všechno, co jí nabízí, než se vrátit do první komnaty, brzo ji přestane napadat.“¹⁸⁶ Je také potřeba aby byla duše statečná a rozhodla se bojovat se všemi démony.*

Pokud člověk někdy padne a zdá se mu, že je přemožen démony, nemá se nechat znechutit od postupu do dalších komnat. Z takového pádu dokáže náš Pán vytěžit jen dobro. Opětovný pád je mnohem horší než ten první. Důležité je, aby zahlédl zhoubnost tohoto pádu a především má důvěřovat jen v Boží milosrdenství nikoli sám v sebe. *„Pán ho povede z jedné komnaty do druhé.“¹⁸⁷*

4.3 POČESTNÉ DUŠE

„V těchto komnatách se ocitnou lidé, kteří obstáli ve všech zápasech a díky své vytrvalosti dojdou až do těchto komnat.“¹⁸⁸ Ale ani v těchto komnatách si nesmíme myslet, že jsme v bezpečí, aniž bychom šli sami do sebe, přemýšleli o své ubohosti a uvědomili se, že potřebujeme jeho milosrdenství.

---

¹⁸⁴ BRANDSNA, T., CARM, O: *Krásá Karmelu*, str. 39

¹⁸⁵ otec MARIA EUGENE OD DÍTĚTE JEŽÍŠE: *Tvá láska rostla se mnou*, str. 43

¹⁸⁶ BRANDSNA, T., CARM, O: *Krásá Karmelu*, str. 41

¹⁸⁷ Sv. Terezie OD JEŽÍŠE: *Hrad v nitru*, str. 31

¹⁸⁸ otec MARIA EUGENE OD DÍTĚTE JEŽÍŠE: *Tvá láska rostla se mnou*, str. 48

„Nespoléhejte se ani na kající skutky, jež konáte. Ať vás ani neukolébá, že se stále zabýváte Božími věcmi, že se stále cvičíte v modlitbě.“¹⁸⁹

Samozřejmě, že toto vše je dobré, ale nesmíme se přestat obávat, že můžeme upadnout do pokušení od ďábla. *„Člověk by měl jít do sebe, neměl by si příliš všímat malých úkonů ctnosti, neboť jako křesťané máme konat mnohem větší.“¹⁹⁰*

Podle sv. Terezie se máme spokojit s tím, že jsme Božími dětmi, které ho musí poslouchat. Nemáme si dělat nároky na víc, abychom neztratili vše. Nesmíme žádat nic, co bychom si nezasloužili. Jestliže člověk opustí vše, nevrací se do prvních komnat a v tomto stavu vytrvá, dosáhne to po čem dychtí. *„Je-li duše opravdu pokorná, pak i když ji Bůh nezahrnuje útěchami, dá ji vždy takový pokoj a shodu, že se bude cítit spokojenější než druhé přes všechny jejich slasti.“¹⁹¹*

Sv. Terezie zde mluví o duších, kteří žily počestně a spořádaně, jak navenek tak i ve svém nitru. Přesto však pokud jsou vystaveni nějaké zkoušce mohou upadnout do zneklidnění a zmatku.

Tyto zkoušky jsou od Boha. Ten vezme svým vyvoleným nakrátko svou přízeň, protože chce, aby zakusili svou ubohost. *„Výsledek zkoušky se projeví bezprostředně a oni neváhají uznat, jak jsou nedokonalí.“¹⁹²*

Abychom obstáli ve všech zkouškách musíme se cvičit v ctnostech, podřídit se ve všem Boží vůli. Nejdůležitější je ale pokora, která musí stát vždy na začátku našeho jednání. *„Ona je balzámem na každou ránu, a kdybychom jí byly dobře vybaveny, pak Bůh, který je lékařem, by nás neváhal uzdravit.“¹⁹³*

Člověk musí samozřejmě jednat s přiměřenou obezřetností. *„Tato obezřetnost ale nesmí zajít až tak daleko, že člověk vidí všude jen nebezpečí, má strach a nemá odvahu jít dál.“¹⁹⁴* Stojí na stejném místě uprostřed mnoha trápení a ubohostí a nedostanou se do dalších komnat.

---

¹⁸⁹Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Cesta k dokonalosti*, str. 85

¹⁹⁰BRANDSNA, T., CARM, O: *Kráska Karmelu*, str. 46

¹⁹¹Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Hrad v nitru*, str. 38

¹⁹²tamtéž, str. 39

¹⁹³tamtéž, str. 41

¹⁹⁴otec MARIA EUGENE OD DÍTĚTE JEŽÍŠE: *Tvá láska rostla se mnou*, str. 50

„Bůh je natolik spravedlivý a milosrdný, že dá odměnu i těm, kteří zůstaly v těchto třetích komnatách.“¹⁹⁵ Dá jim milosti a řadu radostí, které převyšují veškeré zábavy světského světa.

Tato Boží přízeň nám dává dostatek síly, která nám umožňuje růst v dobrých skutcích a ve ctnosti. „Důležité je, abychom se vlastní vinou nezastavili, ale postupovali nadále vpřed.“¹⁹⁶

Problémem dnešní doby je, že se řada lidí zajímá o chyby druhých místo aby se starali o své vlastní. Ale na druhou stranu existují obezřetné osoby, které se dovedou chovat navenek lépe a skromně.

V důležitých věcech se učí od těch, které obdivují. Své problémy řeší konstruktivně a na prvním místě.

4.4 KOMNATY LÁSKY A CHVÁLY

Sv. Terezie mluví o tom, že pokud má pojednávat o čtvrtých komnatách musí prosit Ducha svatého, aby mluvil místo ní. A to proto, že zde začíná mluvit o nadpřirozených věcech a o nich je velmi obtížné mluvit, pokud nám nepomůže sám Bůh.

„Tyto komnaty jsou již blízko královskému příbytku, jsou velkolepé a je v nich řada podivuhodných věcí, které rozum jen ztěžší pochopí.“¹⁹⁷ Někdy se může zdát, že je potřeba žít dlouho v předešlých komnatách, než se dospěje do této poslední. Ale není to pravidlem. „Bůh rozděljuje svá dobra, jak chce, kdy chce a komu chce, aniž by někomu křivdil.“¹⁹⁸

Také jedovatá zvířata se do těchto komnat dostanou jen zřídka a pokud se tam už dostanou je to spíše k prospěchu než ke škodě. „Při nedostatku jiných pokušení je možné, že se ďábel vloudí do Božích útěch a oklame duše, takže ji způsobí větší škodu než obvyklými pokušeními.“¹⁹⁹

V těchto komnatách stejně jako v předešlých konají duše cvičení zbožnosti. Podle sv. Terezie by bylo lepší, kdyby se duše také věnovali chválám a lásce k Bohu, radovali se z jeho dobroty a našeho božského bytí.

Duše, které vstupují do těchto komnat by měli dávat přednost věcem, které ji podněcují k lásce. „Láska k Bohu nespočívá v duchovních zalíbeních, nýbrž

---

¹⁹⁵tamtéž str. 52

¹⁹⁶Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Cesta k dokonalosti*, str. 95

¹⁹⁷tamtéž, str. 100

¹⁹⁸Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Hrad v nitru*, str. 47

¹⁹⁹Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Cesta k dokonalosti*, str. 101

v tom, že jsme pevně rozhodnutí vyhovět mu ve všem, všemožně se snažit neurazit ho, modlit se za vzrůst cti a slávy jeho Syna a za vyvýšení katolické Církve.“²⁰⁰

I v těchto komnatách musíme uznat svou ubohost. „Pokud má člověk vnitřní klid, může čelit všem zápasům či zneklidněním a svou ubohost uzná bez problémů.“²⁰¹ Sv. Terezie prosí Pána, aby nás přivedl na místo, kde je tyto ubohosti nebudou víc ponižovat. „Jestliže Bůh někoho v tomto životě zbaví jeho ubohostí, pak je to, podle sv. Terezie tehdy, když dospěje do poslední komnaty.“²⁰²

Duše se musí smířit s tím, že trpí, i když nemá žádnou vinu. Ale protože se ve svém životě dopouštíme mnoha chyb, musíme být trpěliví a vyčkávat.

Dále sv. Terezie pojednává o Božím zalíbení a o modlitbě klidu. Toto zalíbení a modlitbu vysvětluje na základě vyprávění o dvou fontánách, jejichž nádrže se plní vodou. Nádrže se plní vodou různým způsobem.

„Do jedné přichází voda zdaleka pomocí vodovodu a lidské dovednosti, zatímco druhá se plní bez hluku, protože je postavena přímo na prameni.“²⁰³

Ta voda, která přitéká pomocí různých vodovodů představuje podle sv. Terezie zalíbení, která vyvěrají z rozjímání. Naopak v druhé nádrži je voda, která pochází přímo z pramene, kterým je Bůh.

„Sotva začne nebeská voda vyvěrat ze svého pramene, totiž z hlubiny v nás, naplňuje se vzácnými a nevýslovnými dobry, takže sama duše nedokáže pochopit, co v té chvíli dostává.“²⁰⁴

Aniž duše chápe jaké milosti od Boha vůbec dostává, už chce pochopit, jak je lze získat. Jak jsem psala v předešlých kapitolách je potřebná pokora.

„Prvním znamením, podle něhož poznáte, že vlastníte tyto milosti, je přesvědčení, že jich nejste hodni, a že se vám jich nedostane v celém vašem životě.“²⁰⁵ Aby člověk získal tyto milosti je třeba milovat našeho Pána zcela nezištně.

Musíme si přestat myslet, že naše služby si mohou zasloužit velké dobro. Nemáme toužit po duchovních zalíbeních, ale máme chtít trpět a stát se Mu

²⁰⁰Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠKA: *Dějiny duše*, Cyrilo-Methodějské knihtiskárny V. Kotrba, Praha, 1926, str.14

²⁰¹otec MARIA EUGENE OD DÍTĚTE JEŽÍŠE: *Tvá láska rostla se mnou*, str. 55

²⁰²tamtéž., str. 56

²⁰³Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠKA: *Dějiny duše*, str.

²⁰⁴Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Hrad v nitru*, str. 56

²⁰⁵tamtéž., str. 57

podobné. „*Jestliže opravdu nelpíme na ničem, Pán nebude váhat udělit nám milosti, jež přesahují jakoukoli naši touhu.*“²⁰⁶

Pro sv. Terezii je ze všeho nejdůležitější modlitba, která má mnoho účinků. „*Je to usebrání, jež se mi zdá také nadpřirozené.*“²⁰⁷ Při modlitbě duše vstoupí do sebe a někdy i nad sebe. Tohoto usebrání nelze dosáhnout jen tím, že uvažujeme o tom, že Bůh je v nás, nebo že si ho snažíme představit díky své fantazii v duši. Musíme se snažit od všeho oprostít a ponechat Bohu volnou ruku. „*Máme být jako ubohý chudák, který stojí před velkým a bohatým vládcem : prosit, sklopit oči a pokorně vyčkávat.*“²⁰⁸

Máme se také snažit neuvádět do pohybu rozum. Duše by se měla odevzdat do Božích rukou, aby s ní dělal, co chce. Má udělat vše, aby se poddala Jeho božské vůli. „*Bohu se vždy líbí, když zapomeneme sami na sebe, na své zájmy a na svá osobní uspokojení.*“²⁰⁹

Do této komnaty Bůh připustí ty duše, které zabrání přemítání rozumu. Přesto ale nepotlačí myšlení a zaměří se na to, aby si připomínala Boží přítomnost a svou božskou přirozenost. Je to vlastně dar udělený naší vůli. A tento dar je nutno stále přijímat, protože ve vytrvalosti je celé naše dobro. Bohužel i ďábel může předstírat tento dar a může nás zmást.

Sv. Terezie se o těchto čtvrtých komnatách rozhovořila ze široka, protože si myslí, že do nich vstupuje mnoho duší. „*Ďábel v nich může napáchat větší škody kvůli spojení přirozeného a nadpřirozeným.*“²¹⁰

4.5 KOMNATY MILOSTÍ

Do těchto komnat vstoupí jen některé duše a je jich velmi málo. Protože málokdo disponuje k tomu, aby dosáhl všeho, co nám Pán odhaluje. Většinou nám chybí ctnosti, které jsou nutné, abychom dospěly do tohoto stavu.

„*Abychom mohli vstoupit do těchto komnat, nesmíme si nic ponechat. Milosti pak budou větší či menší podle toho kolika věcí jsme se dokázali vzdát.*“²¹¹ Duše tedy musí být mrtvá pro svět, aby víc žila pro Boha.

Rozum by se měl zabývat jen tím, aby pochopil něco z toho, co zakouší sama duše, většinou ale zůstane jen ohromen.

²⁰⁶Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠKA: *Dějiny duše*, str.19

²⁰⁷BRANDSNA,T.,CARM,O: *Krásy Karmelu*,, str.49

²⁰⁸Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Cesta k dokonalosti*, str.105

²⁰⁹BRANDSNA,T.,CARM,O: *Krásy Karmelu*,, str.51

²¹⁰Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Hrad v nitru*, str. 67

²¹¹BRANDSNA,T.,CARM,O: *Krásy Karmelu*,, str.55

„Duše se trápí stále pochybami o tom, co prožívá, zda to nebyl klam, zda nespala, zda to pochází od Boha nebo od ďábla, který se proměnil v anděla světla.“²¹² Do těchto komnat nemohou proniknout žádná jedovatá zvířata ani ta nejmenší, neboť Bůh je v tuto chvíli spojen s podstatou duše a zlý duch se neodvažuje ani přiblížit.

Sv. Terezie dále píše o jasném znamení, abychom neupadli do klamu a byli si jistí, že je to dílo samotného Boha. „V obtížných otázkách užívám vždycky tento výraz : *Zdá se mi. Tím chci dát najevo, že jsem ochotna se podřídit těm, kdo o tom vědí více, jestliže se mýlím*“²¹³

Lidé by měli pozorovat duše, kterým bůh zastavil Činnost mozku, aby ji tak obohatil moudrostí. Bůh se vtiskuje do nitra každé duše a ta by neměla pochybovat, že byl Bůh v ní a ona v Bohu. A právě tato jistota je tím znamením, o kterém jsem již psala.

Důležité je, abychom podrobili Bohu svou vůli dávali si pozor, abychom neotevřely brány svých mohutností a smyslů, které v tuto chvíli spí. „*Bůh chce vstoupit do středu duše, aniž by prošel nějakými dveřmi, jako přišel ke svým učedníkům, když jim řekl : Pax vobis, a jako vyšel z hrobu, aniž by odstranil kámen.*“²¹⁴

Podle sv. Terezie je duše jako housenka, která začíná ožívat v teple Ducha svatého, přijímá pomoc, kterou Bůh uděluje každému. Tato pomoc spočívá v používání léků a pomůcek, které zanechal Bůh své církvi. Jsou to časté zpovědi, dobrá četba a kázání, což jsou vhodné léky pro duši, která je mrtvá v hříchu.

Sv. Terezie říká, že Bůh je náš příbytek, který si můžeme sami zbudovat, aby se nám tam líbilo. Můžeme tedy Bohu něco přidat nebo obejmout. „*On sám se stal naší odměnou.*“²¹⁵

Důležité je, abychom se zbavili veškeré sebelásky, vlastní vůle a nebudeme lpět na pozemských věcech. Na druhou stranu musíme konat skutky pokání, modlit se, rozjímat a poslouchat. „*Tehdy zjistím, že vidíme Boha a budeme zakoušet, že jsme pohřbeni v jeho velikosti.*“²¹⁶

---

²¹²Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Hrad v nitru*, str. 70

²¹³otec MARIA EUGENE OD DÍTĚTE JEŽÍŠE: *Tvá láska rostla se mnou*, str. 63

²¹⁴BRANDSNA, T., CARM, O: *Kráska Karmelu*, str. 58

²¹⁵Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Hrad v nitru*, str. 78

²¹⁶otec MARIA EUGENE OD DÍTĚTE JEŽÍŠE: *Tvá láska rostla se mnou*, str. 65

Pokud v nás tedy odumřou veškeré světské věci, vyjdeme proměnění a můžeme přijmout milosti Boha.

Duše ale nechápe, jak si mohla zasloužit takové dobro. Neví odkud se jí dostalo, protože si uvědomuje, že si je nezaslouží.

Proniká jí touha chválit Boha. Touží také po velkých utrpeních. Chce konat skutky pokání, žít v samotě a udělat vše proto, aby všichni poznali jejího Boha. Duše, která došla až sem, uvidí velké divy, jestliže bude usilovat jít stále dál. *„Člověk dostává chuť chválit Boha, když na něj hledí.“²¹⁷* Když tedy člověk zakusí velké dobro, potom už ho věci světského světa nikdy neuspokojí. *„Jelikož zakusila, že pravý odpočinek ji nemohou dát světští tvorové, vše ji stále nudí.“²¹⁸*

Obyvatelé této komnaty mají stále velký klid, neboť i utrpení, která zakoušejí jsou velmi cenná, že i přes jejich sílu přinášejí pokoj a uspokojení. Někdy nestačí ani toto, neboť duše ještě není zcela podrobena Boží vůli. Stále se trápí a prolévá slzy. Tuto trýzeň zakouší vždy, když se oddá modlitbě. *„Je to trýzeň, jež zčásti vyplývá z pronikavé bolesti, když vidí, že Bůh je ve světě málo ctěn, by tupen, a když uvažuje o velkém počtu duší jež zahynou.“²¹⁹*

Duše nesmí povolit ve svém úsilí dělat pokroky ve službě Bohu a v sebepoznání. Protože pokud se spokojí s tím, že dostala tuto milost a myslí si, že žije v bezpečí, pak žije nedbale. *„Protože opouští cestu do nebe, to znamená přikázání, bude na tom jako motýl bource morušového, který klade vajíčka, aby dal život dalším motýlům, ale sám hyne a zůstává mrtvý navždy.“²²⁰*

Někdy může mít duše touhu pomáhat druhým i po tom, když ztratila svůj žár, protože ji těší, když druzí poznávají, jaké milosti Bůh uděluje těm, kdo ho milují a slouží mu. Tímto způsobem pak vykonává mnoho dobrého a Pán jí nakonec vrátí své světlo.

„Nejbezpečnějším prostředkem, jak dosáhnout nových zásluh a nikdy se nezahubit, je poslušnost doprovázená přesným plněním Božího zákona.“²²¹

Tato komnata je stále hodně temná. *„Je svrchovaně žádoucí tam vstoupit, je dobré neztrácet na ni naději.“²²²*

---

²¹⁷Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Hrad v nitru*, str. 78

²¹⁸Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠKA: *Dějiny duše*, str. 22

²¹⁹Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Hrad v nitru*, str. 81

²²⁰tamtéž, str. 84

²²¹BRANDSNA, T., CARM, O: *Krása Karmelu*, str. 60

Podle sv. Terezie bychom si měli všimnout, že všechna trápení, která má duše nejsou téhož druhu. Některá pocházejí z naší přirozenosti a lásky. Tato trápení ale nebrání duši, aby byla spojena s Boží vůlí. Ani neproniknou na dno duše, jen se dotknou smyslů a mohutnosti. „*Jejich hlavní pole působnosti je v předešlých komnatách.*“²²³

Sv. Terezie běduje nad tím, že jen málo duší dojde do těchto komnat. Píše o tom, že ten, kdo se snaží neurážet Boha a vstoupit do řádu, si myslí, že už udělal všechno.

Ale jestliže plníme své povinnosti neradi, jen abychom se nedopustily hříchu, pak jsme stále velmi vzdáleni od toho, abychom se mohli zcela spojit s Boží vůlí. Pro naše spojení s Bohem je důležité milovat Boha a bližního. „*Budeme-li milovat bližního svého dokonale, splníme Boží vůli a budeme s ním spojeni.*“²²⁴

Podle sv. Terezie je nejbezpečnějším měřítkem, jak poznáme, jestliže plníme tato dvě přikázání, je pohledět, jak milujeme svého bližního. Čím více pokročíme v lásce k bližnímu, tím dál budeme v lásce k Bohu.

Sv. Terezie se také zmiňuje o tom, že když vidí duše s jakou pečlivostí usilují o modlitbu a jak jsou usebrané, že se neodvážejí ani pohnout, aby neztratili trochu zbožnosti je přesvědčena, že ještě neví, jak ke spojení s Bohem vlastně dochází.

„*Náš Pán chce skutky a ne jen slova.*“²²⁵ Tedy pokud uvidím, že někdo trpí, tak s ním ponesu jeho bolest. A toto je pak pravé spojení s Boží vůlí. „*Proste Pána, aby vám dal lásku k bližnímu v celé její dokonalosti a ostatní přenechejte Jemu.*“²²⁶

4.6 LÁSKA ŽENICHA

O šestých komnatách může sv. Terezie mluvit pomocí Ducha svatého. „*V nich je duše zraněná láskou svého Ženicha a jeho pohled ji tak uchvátil, že je její jedinou touhou, aby se jím mohla znovu a znovu kochat.*“²²⁷

Duše v těchto komnatách usilovněji vyhledává samotu a utíká přede vším, co by ji mohlo rozptylovat a je pevně rozhodnuta nevzít si jiného ženicha.

---

²²²Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Cesta k dokonalosti*, str. 108

²²³otec MARIA EUGENE OD DÍTĚTE JEŽÍŠE: *Tvá láska rostla se mnou*, str. 68

²²⁴BRANDSNA, T., CARM, O: *Krása Karmelu*, str. 63

²²⁵Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠKA: *Dějiny duše*, str. 25

²²⁶Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Hrad v nitru*, str. 90

²²⁷Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Hrad v nitru*, str. 97

„Než duše vstoupí do sedmých komnat musí vytrpět vnitřní a vnější utrpení.“²²⁸ Sv. Terezie začíná u nejmenších utrpení, totiž u reptání osob s nimiž se stýkáme a dokonce i reptání těch, s nimiž se nestýkáme a o nichž si myslíme, že by se našimi věcmi nikdy nezabývali. „*To vše dělá, jen aby oklamala svět a znevážila ostatní, jež jsou mnohem lepší než ona.*“²²⁹ Tato duše je na zcestí a vše, co jí potkává jsou ďáblové úskoky. Nakonec dochází k tomu, že klame i své zpovědníky.

Tato trýzeň může polevit a to z mnoha důvodů. Za prvé, že lidé jsou ochotni mluvit o druhých jak špatně tak dobře. Za druhé, protože jí Bůh dá důkladně poznat, že v ní není žádné dobro, které nepochází od Něho. „*Za třetí, když vidí, že některé osoby dělají pokroky, kvůli tomu, že poznaly milosti.*“²³⁰ Za čtvrté, jelikož se stará o slávu Boží více, než o svou, necítí strach, že by ji tyto chvály nějak uškodily.

Pán také sesílá těžké nemoci a tato zkouška je nejtěžší mezi všemi vnějšími zkouškami na zemi. Mezi vnějšími zkouškami není na zemi žádná jiná, která by se vyrovnala ostrým bolestem během nemoci. „*Je třeba říci, že bolest nemá stále vysokou intenzitu, neboť Bůh nedává víc, než se dá snést a především vlévá trpělivost.*“²³¹

Dále mluví o vnitřních trýzních. „*Začíná s trápením, když se dostaneme k nezkušenému zpovědníkovi, která nemá v ničem jistotu.*“²³² Tento zpovědník má ze všeho strach, pochybuje o všem a vše odsuzuje jako ďábelské dílo. Trýzní jsou ale také myšlenky, že Bůh dopouští klam milosti jako trest za jejich hříchy. Samozřejmě, že když dostáváme milosti, tak jsme si opravdu jisti a nepochybujeme, že pochází od Božího Ducha. „*Tyto projevy přízně rychle pomíjejí, zatímco vzpomínka na hřích trvá.*“²³³ Po těchto klamavých milostech znovu přijde trýzeň. Pokud zpovědník člověka ujistí, pak se uklidní, jestliže mu ale nažene strach, pak je trýzeň nesnesitelná.

Horší je, jestliže duši přemůže strach, protože pak nedokáže vyjevit své nitro a klame zpovědníky. Pak ji ale nepomůže nic, ani když se bedlivě zpytuje.

---

²²⁸ Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Cesta k dokonalosti*, str. 110

²²⁹ otec MARIA EUGENE OD DÍTĚTE JEŽÍŠE: *Tvá láska rostla se mnou*, str. 71

²³⁰ Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Hrad v nitru*, str. 100

²³¹ tamtéž., str. 100

²³² BRANDSNA, T., CARM, O: *Kráska Karmelu*, str. 65

²³³ Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Cesta k dokonalosti*, str. 112

„V této bouři je vyloučena jakákoli útěcha, a hledá-li nějakou u zpovědníka, pak se jí vtírá myšlenka, že se všichni ďáblové spojují s ním, aby ji trápili ještě víc.“²³⁴ Proti bouři není žádný lék. Musí se čekat na Boží milosrdenství. Bůh jediným slovem či událostí odejme všechnu úzkost a v tu chvíli duše zakouší radosti. V tuto chvíli také zakoušíme svou velikou ubohost a to, jak málo dokážeme, když nás Bůh opustí.

Sv. Terezie se ptá, co má duše dělat, jestliže tento její stav trvá řadu dní. Duše se cítí naprosto bezmocná, když se modlí, má pocit jako by se nemodlila.

Sv. Terezie mluví o jistých hnutích, která vyvěrají z hlubin duše. „*Jsou tak lahodná a jemná, že nemám, k čemu bych je přirovnala, abyste si o tom mohly udělat představu.*“²³⁵

Ženich, o kterém jsem již mluvila, dá možnost duši v této komnatě, aby zaslechla jeho hlas ze sedmé komnaty, aniž by přitom řekl jediné slovo. „*Tento hlas naplní duši trýznivou touhou, aniž ví, po čem dychtí, neboť si uvědomuje, že je Bůh s ní.*“²³⁶ Tato trýzeň proniká celé nitro, a když je vyjmuto to, čím byla zraněna, zdá se jí, že pro velkou lásku jí bylo vyjmuto ven i nitro.

Jedná se o slastnou bolest. Někdy trvá dlouho a někdy jen velmi krátce, podle toho, jak se Pánu líbí ji udílet. Z toho vyplývá, že se duše nikdy nespálí.

V tuto chvíli člověka ani nenapadne přemýšlet, zda je to klam vyvolaný ďáblem nebo obrazotvorností. „*Naprosto jasné je, že všechna hnutí přichází odtud, kde bydlí Ten, který je neměnný; a jeho účinky jsou velmi odlišné od těch, jež působí jiné zbožnosti.*“²³⁷ Smysly a mohutnosti nejsou ale ochromeny, pozorují, co se děje, aniž by tomu však překážely.

Kdo dostal od Boha tuto milost, tak by mu měl vzdávat velké díky a všemožně se snažit sloužit mu lépe a zdokonalit svůj život.

„*Pán má i jiné prostředky, jak vyburcovat duši.*“²³⁸ Sv. Terezie to ukazuje na příkladu, že zatímco se člověk modlí ústně, tak se mu zdá, že cítí nějakou opojnou vůni, která zaplaví všechny jeho smysly.

---

²³⁴ Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠKA: *Dějiny duše*, str. 28

²³⁵ Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Hrad v nitru*, str. 105

²³⁶ otec MARIA EUGENE OD DÍTĚTE JEŽÍŠE: *Tvá láska rostla se mnou*, str. 73

²³⁷ BRANDSNA, T., CARM, O: *Krása Karmelu*, str. 68

²³⁸ Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Cesta k dokonalosti*, str. 115

Pán to dělá z toho důvodu, aby duši naznačil, že Ženich je zde a dává vzniknout sladké touze, kterou se kochá. Důležité je přijímat tento projev přízně a upřímně za něj děkovat.

„*A ještě jiným způsobem Bůh obyčejně burcuje duše.*“²³⁹ Jedná se o slova, které říká duši a které mohou být samozřejmě různého druhu. Některá přichází zvenčí jiná z nejhlubšího nitra duše.

Důležité je, abychom těmto slovům zpočátku nedůvěřovaly a stavěly se na odpor, protože mohou být od ďábla, který jimi chce škodit. Pokud to jsou opravdu Boží slova, pak jim tyto zkoušky poslouží k tomu, aby více rostly a zmohutněly.

„*Vraťme se nyní k vnitřním oslovením, které mohou pocházet od Boha, od ďábla či z vlastní obrazotvornosti.*“²⁴⁰ Pokud jsou to slova útěchy nebo upozornění na naše chyby, pak nezáleží na tom, kdo je jejich autorem a to i kdyby byly jen výplodem fantazie. Je si nesmíme myslet, že jste kvůli tomu lepší než ostatní.

Abychom posoudily, zda tato slova pocházejí od Boha, musíme se zaměřit na různá znamení.

Prvním znamením je moc, jakou v sobě tato slova mají, protože jsou to zároveň slova i skutky. „*Duše je zachváčena vnitřním nepokojem a trýzní.*“²⁴¹ A jediné slovo jako je například netrap se, ji naplní pokojem a vyrovnaností. Naplní se jistotou a zcela se uklidní.

Druhé znamení je, že v duši zavládne velký pokoj a zbožné usebrání a může tak chválit Boha. Jediné boží slovo má obrovskou moc.

„*Boží slova nezmizí z mysli ani po dlouhé době. Některá se nezapomenou nikdy, dodávají člověku jistotu.*“²⁴² A právě díky nim, když při zdánlivě nemožných věcech vyvstanou nějaké pochybnosti, zůstává duše v naprosté jistotě. Dokonce by byla ochotna i zemřít, aby dosvědčila jejich pravdivost.

„*Pocházejí-li taková slova z fantazie, nemají žádný z těchto příznaků, ani jistotu, ani pokoj, ani vnitřní radost.*“²⁴³ Nejvíce strachu nahání to, že mohou být také od ďábla. Mají-li ale tato znamení, pak si můžeme být jisti, že jsou od Boha.

---

²³⁹Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠKA: *Dějiny duše*,

²⁴⁰Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Hrad v nitru*, str. 110

²⁴¹tamtéž str. 111

²⁴²BRANDSNA, T., CARM, O: *Krása Karmelu*, str. 70

²⁴³otec MARIA EUGENE OD DÍTĚTE JEŽÍŠE: *Tvá láska rostla se mnou*, str. 76

Bůh vlastně mluví k duši jiným způsobem. Duše slyší ušima Pána, který pronáší slova a ta jsou tak utajená, že se není třeba obávat žádného ďábelského zasahování. V tuto chvíli získáme jistotu, že to není jen výplodem fantazie. „Slova pocházející od Boha jsou tak jasná, že nelze vynechat ani slabiku, aniž bychom si to uvědomili.“²⁴⁴

Boží slova mají vždy stejný mysl, kdežto slova, která pocházející z fantazie jsou nejasná a neurčitá. Slova od Boha mohou přijít i náhle, například uprostřed rozhovoru a týkají se událostí, na které jsme vůbec nemysleli.

„Když mluví Bůh k duši, ta jen naslouchá, zatímco při slovech pocházejících z fantazie duše skládá krok za krokem, co chce slyšet.“²⁴⁵ Mezi slovy od Boha a z fantazie je velký rozdíl. Jediným slovem od Boha pochopíme mnohem víc. „Pán, který vládne v hradu, je opravdu veliký; a to duši naplní zbožností a pokorou.“²⁴⁶

Sv. Terezie mluví také o tom, že Pán uzavírá zasnuby tím, že uvede duši do vytržení. Díky tomuto vytržení duši umožní uniknout z dosahu smyslů. „Při jednom druhu vytržení duše, přestože se nemodlí, cítí, že se jí dotklo Boží slovo, jež jí přichází na mysl, anebo je slyší.“²⁴⁷

Vše vlastně ukazuje, že se duše úplně spojila s Bohem a nachází se v naprostém pokoji a klidu. Tento pokoj má v nitru své duše, protože Bůh přebývá v nás samotných.

Pokud při těchto vytrženích necítí duše žádné tajemství, pak se, podle sv. Terezie, nejedná o pravá vytržení, ale jen o přirozené slabosti. Pokud duše těchto vytržení nevyužije, ztratí Boha navždy.

„Po skončení extase se však stává, že vůle zůstává tak zahloubená a rozum tak rozptýlený, že člověk vězí v tomto stavu celý den.“²⁴⁸ Když přichází duše k sobě, tak zakouší velký zmatek.

Další druh vytržení je nazýván let ducha. Člověk v tuto chvíli pocítuje prudké hnutí duše, zdá se mu, že je jeho duch unášen a padne na něho velký strach. A tak kdo dostává tyto milosti musí mít odvahu, víru a naprostou odevzdanost Bohu.

---

²⁴⁴ BRANDSNA, T., CARM, O: *Krásá Karmelu*, str. 71

²⁴⁵ Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Hrad v nitru*, str. 115

²⁴⁶ otec MARIA EUGENE OD DÍTĚTE JEŽÍŠE: *Tvá láska rostla se mnou*, str. 79

²⁴⁷ Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Cesta k dokonalosti*, str. 121

²⁴⁸ Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Hrad v nitru*, str. 124

Duše vždy postupuje s bázní. Neboť když se zamyslí nad tím, co ji Bůh udělil a zamyslí se nad sebou, tak vidí, že ve srovnání s tím, co dal on jí, mu slouží velmi málo a navíc s řadou nedostatků. „*Udělá-li nějaký dobrý skutek, raději se snaží na něj ihned zapomenout, aby si nepřipomínala chyby, s nimiž jej vykonala.*“²⁴⁹

Sv. Terezie zde uvádí příklad, že se jistá osoba trápila a uvažovala, že Bohu nikdy neměla co dát ani pro Něho něco opustit. Ježíš jí ale vnuknul, že jí dává všechny bolesti a trýzně svého umučení, aby je obětovala Otci. Tato osoba se pak cítila bohatá a plná útěchy a nikdy na to nezapomene. Musíme mít tedy odvalu a pokoru udělat nějaký takový krok.

„*K povznesení ducha dochází takovým způsobem, že si člověk myslí, že se duch opravdu odlučuje od těla.*“²⁵⁰ Duše si vlastně myslí, že je celá přenesena do světa, který je naprosto jiný, než ten, ve kterém doposud byla.

Zde jsou jí ukázány takové věci, které si nikdy nedokázala představit. „*Očima duše se vidí mnohem lépe než očima těla stejně jako se chápe mnohem víc věcí bez pomoci slov.*“²⁵¹

Tato milost přináší mnoho úspěchů, ale dokáží to ocenit až ti, kteří jsou touto milostí poznamenáni. Nemusíme se bát, že by mohly přicházet od ďábla, protože tak ušlechtilé účinky nemohou nikdy pocházet od ďábla ani z vlastní fantazie. „*Pokoj, posílení a obohacení, jež duše zakouší, nemohou pocházet od ďábla.*“²⁵²

V tuto chvíli duše poznává, že Bůh je opravdu veliký, protože čím víc vidí jeho velikost, tím se mu zdá velkolepější.

„*Má větší sebezpoznání a pokoru, když vidí, že tak podlá bytost se odváží urazit Stvořitele tolika divů a ještě se odvažuje na něho pohledět.*“²⁵³

Duše také začíná pohrdat všemi věcmi země, kromě těch, které pomáhají sloužit Pánu.

Tyto velké milosti roznítí v duši touhu zakoušet Toho, který je uděluje. Bůh jí na oplátku dá touhu neznelíbit s mu ani v nejmenších věcech a vyvarovat se i nepatrné nedokonalosti. V tuto chvíli chce odejít daleko od

---

²⁴⁹Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Hrad v nitru*, str. 129

²⁵⁰Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠKA: *Dějiny duše*, str. 34

²⁵¹Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Cesta k dokonalosti*, str. 125

²⁵²otec MARIA EUGENE OD DÍTĚTE JEŽÍŠE: *Tvá láska rostla se mnou*, str. 82

²⁵³Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Cesta k dokonalosti*, str. 128

lidí, ale zároveň se chce vrhnout do světa, aby alespoň jediná duše chválila Boha trochu víc.

Účinky těchto vytržení nejsou prchavé, ale trvalé a nikdy nejsou předstírané.

Duše se ale někdy může cítit tak zbabělá, že se jí zdá, že nemá odvahu k ničemu ani k těm nejsnadnějším věcem. *„Ponechá-li ji Pán její vlastní přirozenosti, tedy i strach, pak je tomu tak, podle mého názoru, k jejímu většímu dobru.“*²⁵⁴

Je nutné rozpoznat zda jsou tato vytržení žhavá, protože je možné, že je vyvolal ďábel, abychom si mysleli, že už jsme dokonalé. *„Zlý duch způsobil, aby skrze tuto trýzeň zavládl v duši velký pokoj a odpočinutí.“*²⁵⁵

Člověk musí zakusit oboje vytržení, aby je dokázal rozlišit a aby věděl, že touhy od Boha jsou tak veliké, že je nemůže nic ohrozit.

*„Někdy se stává, že příčinou podobných trýzní je slabé zdraví, zvláště u jistých přecitlivělých osob, jež pláčou kvůli každé věci.“*²⁵⁶

Pokud si osoby myslí, že tyto slzy jsou dobré, nesnaží se je potlačovat, nýbrž je podporují, pak se plně oddávají ďáblu. Ďábel tím totiž sleduje svůj záměr oslabit duši a ta nemůže konat modlitbu a zachovávat pravidla.

Spíše musíme přiložit ruku k dílu a cvičit se v ctnostech. Slzy přijdou tehdy, pokud nám je Bůh pošle. *„Čím méně se budeme o ně starat, tím lépe budeme zalévat svou vyprahlou půdu a pomáhat jí vydávat plody vodou, která padá z nebe.“*²⁵⁷

Bůh sám ví, co nám prospívá a dá nám co chce a co považuje za správné. Pokud se plně oddáme Bohu, pak nám radost zaplaví celou duši, zcela zapomeneme na ostatní věci, nebudeme si všímat ničeho a ani nedokážeme mluvit o ničem jiném, než o tom, co se týká Boží chvály.

Projevy přízně, které Bůh uděluje vzrůstá přímo úměrně s bolestmi nad hříchy. Tato bolest je někdy palčivější, jindy méně, a člověk ji cítí pokaždé jiným způsobem. *„Duše ani tak nemyslí na trest, který zasloužila za své hříchy, jako spíše na nevděčnost, jíž se provinila vůči Tomu, který zasluhuje,*

---

²⁵⁴ *tamtéž*, str. 130

²⁵⁵ Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Hrad v nitru*, str. 136

²⁵⁶ Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠKA: *Dějiny duše*, str. 36

²⁵⁷ Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Hrad v nitru*, str. 137

aby mu bezvýhradně sloužila.“²⁵⁸ Častěji vzpomíná na tohle, než na milosti, které jí Bůh uděluje.

Duše vzpomíná na své hříchy, které jsou stále před jejíma očima a je to pro ni velkým křížem.

„Z pekla nemají vůbec žádný strach. Řídkým zjevem, i když trýznivým, je obava, že ztratí Boha.“²⁵⁹ Spíše touží po tom, aby nebyly dlouho v očistci, aby nebyly vzdálené Bohu. Myšlenka, že Bůh odpustil naše viny a zapomněl na ně, není úlevou v trýzni, ale způsobí tuto trýzeň ještě větší.

„Některé duše si myslí, že nejsou schopny myslet na utrpení Páně.“²⁶⁰ Naopak některé duše pokud jsou povzneseny k dokonalému nazírání začínají chtít nemožné a to znamená být stále ve stavu milosti. V tomto stavu jakoby nebyla schopna přemýšlet jako předtím.

Podle sv. Terezie je příčina taková, že celé úsilí v meditaci je zaměřeno na hledání Pána. A když ho duše nalezne, nechce se trápit s rozumovou analýsou, to znamená že se už nechce opírat o rozum. *„Bylo by snad dobré, aby duše zůstala v oné vyprahlosti.*“²⁶¹

Pán chce, abychom měli o sobě co nejmenší mínění a byli přesvědčeni, že nejsme těchto milostí hodni. Podle sv. Terezie nemusí ti, které Bůh uvedl do sedmé komnaty v tomto ohledu vynaložit takové úsilí. Neboť jsou stále s Kristem, naším Pánem.

„Meditací znamená, když člověk přemítá rozumem následujícím způsobem. Začínáme myslet na milost, kterou nám udělil Bůh, když nám dal svého jediného Syna, pak projdeme bez zastávky všechna tajemství jeho slavného života.“²⁶² To znamená, že máme začít modlitbou, kterou Kristus pronesl v Getsemanech a sledujeme ho v myšlenkách až k jeho samotnému ukřižování.

Duše si mohou chybně myslet, že když trochu pokročily, začaly zakoušet modlitbu klidu a těšit se z darů a slastí, které jim Pán udělil, že nemusí dělat nic jiného, než je vychutnávat. *„Bohu se líbí, když tu a tam prožíváme spolu s Ním jeho trýzně na úkor našich radostí a útěch.*“²⁶³

---

²⁵⁸Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Hrad v nitru*, str. 140

²⁵⁹BRANDSNA, T., CARM, O: *Kráska Karmelu*, str. 75

²⁶⁰Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Cesta k dokonalosti*, str. 133

²⁶¹tamtéž, str. 135

²⁶²otec MARIA EUGENE OD DÍTĚTE JEŽÍŠE: *Tvá láska rostla se mnou*, str. 84

²⁶³Sv. Terezie OD JEŽÍŠE: *Hrad v nitru*, str. 146

Sv. Terezie mluví o tom, že pokud Bůh chce, abychom byli s ním, pak nemůžeme dělat nic jiného, než být stále s Ním. Čím více duše pokročí ve svém spojení s Bohem, tím vytrvaleji je doprovázena Ježíšem. Můžeme to zjistit podle různých způsobů, jimiž se Ježíš sdílí duším a projevuje jim svou lásku. Jedná se o různá vidění a zjevení.

„Stává se, že se duše zabývá všemožnými myšlenkami kromě té, že by mohla mít takové milosti.“²⁶⁴

Někdy se stane, že osoba vystrašená díky těmto viděním, šla ke zpovědníkovi. On se jí zeptal, jak může vědět, že je to zrovna náš Pán, který jí tato vidění předkládá. Ona mu bez váhání odpověděla, že si je tím naprosto jistá. Tato jistota duši pomáhá, aby na Boha stále myslela a usilovala o to, aby ho ničím neurazila. Jeho slova slýchává, pokud je to zapotřebí.

„Časem se takováto vidění projevují stále lépe a duše pochopí, že nepochází od ďábla.“²⁶⁵

Pánova milost vnáší do duše pokoru a klid. Díky tomu se nemusíme bát, že by to pocházelo od ďábla, protože od něho klid nikdy nepřijde. *„Milost, o nichž jsem vyprávěla přináší duši zvláštní poznání Boha, a z jeho stále blízkosti se rodí velmi něžná láska k Němu, spojená s tak mocnou touhou zcela se oddat jeho službě.“²⁶⁶*

Samozřejmě je pravda, že ačkoli víme, že Bůh je s námi ve všem, co konáme, často na to zapomínáme, protože jsme jen slabí a chybní bytosti.

Duše nedokáže vyjádřit proč tyto milosti dostává a jak je poznává, ale přesto si je tím naprosto jistá. *„Ať se duše spokojí s tím, že je obdivuje, ať velebí Pána a upřímně mu děkuje. Poněvadž to nejsou milosti, které by dostávali všichni, duše si jich musí velmi vážit a snažit se lépe sloužit Pánu, který jí je dává právě kvůli tomu.“²⁶⁷*

Sv. Terezie má názor, že od chvíle, kdy duše zakouší tyto milosti, může Bůh připustit, aby ji ďábel pokoušel. Ona tím ale víc získá a zlý duch bude nakonec zničen a slovy sv. Terezie zahrnut zahanbením.

---

²⁶⁴tamtéž, str. 148

²⁶⁵Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠKA: *Dějiny duše*, str. 40

²⁶⁶Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Cesta k dokonalosti*, str. 138

²⁶⁷tamtéž, str. 140

Nikdy si nesmí člověk myslet, že pokud je obdařen těmito milostmi, že je lepší, než ostatní. Bůh vede každého podle toho, co je pro něho nejlepší. „*Projevy boží přízně napomáhají stát se velkými služebníky Boha.*“²⁶⁸

Zde na zemi můžeme mít jen relativní jistotu, že dostaneme to, co si zasloužíme. Musíme počkat, až pravý Soudce po naší smrti dá každému, co si zaslouží.

Sv. Terezie dále mluví o obrazných viděních. Do těchto vidění může zasahovat ďábel mnohem snadněji než do předešlých. „*Pocházejí-li však od Boha, myslím, že nám jsou užitečnější, neboť více odpovídají naší přirozenosti.*“²⁶⁹

Jedná se o obraz jako o živou bytost, která někdy hovoří s duší a odhaluje jí tajemství. I když zjevení trvá určitou dobu, tak duše ho vidí jen velmi krátce.

„*Když Pán udělí tuto milost, duše téměř vždy upadne do vytržení, protože lidská slabost nemůže snést tak úděsnou podívanou.*“²⁷⁰ Tato milost je tak dokonalá, že to duši naplní strachem.

Pokud se může duše zabývat dlouho kontemplací Pána, pak se podle sv. Terezie nejedná o vidění, ale o nějakou podobu, která je vytvořená fantazií. V případě, který sv. Terezie popisuje se o toto nejedná. „*Zatímco duše je velmi vzdálená tomu, že by měla něco vidět a ani ji to nenapadne, náhle se dostaví vidění, jež uvede ve zmatek mohutnosti a smysly a naplní je velkou bází, ale nakonec v nich zanechá slastný klid.*“²⁷¹

Nejprve se uvnitř duše vše rozbouří, ale pak se vše náhle uklidní a duše pak začne chápat velké pravdy. Nepotřebuje již žádného učitele, protože má uvnitř pravou Moudrost, která ji zbavila všech neznalostí.

Duše má v sobě jistotu, že tato milost pochází od Boha, ale top neznamená, že Bůh nedopustí, aby o tom začala pochybovat a to v domnění, že to může být trest za její hříchy.

„*Ďábel ji může zneklidňovat, avšak kvůli tomu nepřestává věřit. Spíše naopak, čím více na ni ďábel útočí, tím více ji přesvědčuje, že tak velká dobra nemohou pocházet od něho. On totiž v nitru duše mnoho nezmůže.*“²⁷²

---

²⁶⁸ BRANDSNA, T., CARM, O: *Krásy Karmelu*, str. 78

²⁶⁹ Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Hrad v nitru*, str. 154

²⁷⁰ Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Cesta k dokonalosti*, str. 153

²⁷¹ otec MARIA EUGENE OD DÍTĚTE JEŽÍŠE: *Tvá láska rostla se mnou*, str. 86

²⁷² Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Hrad v nitru*, str. 158

Pravdou ale je, že i kdyby tato vidění nebyla od Boha, vůbec nám neuškodí, pokud budeme mít pokoru a dobré svědomí. Bůh totiž dokáže získat dobro z toho, čím se nás ďábel snažil zničit.

„Tato milost úžasně prospívá duši, neboť ta myslí na Pána, zabývá se jeho životem a jeho utrpením, připomíná si jeho líbeznou tvář.“²⁷³ Přináší s sebou mnoho dalších dober.

Pokud uslyšíme nebo uvidíme, že Bůh udělil někomu tyto milosti, nesmíme prosit, aby nás jimi také vyznamenal. Je to totiž známka nedostatku pokory. *„Náš Pán nedává žádnou milost hned, nýbrž nejprve předává hluboké sebepoznání.“²⁷⁴*

To by znamenalo nedostatek pokory, protože není pokorné chtít to, co jsme si nezasloužili. Bůh totiž nedává milosti hned, ale po hlubokém sebepoznání.

Pokud má někdo takové touhy, žije v klamu nebo je v nebezpečí do takového klamu upadnout. *„Ďáblovi stačí, jsou-li pootevřeny i ty nejmenší dveře, aby nám nastražil tisíce léček.“²⁷⁵*

Také je velmi nerozvážené, abychom si zvolili cestu sami. A to z toho důvodu, že zatím nedokážeme rozlišit, která cesta je pro nás nejprospěšnější. Proto se musíme odevzdat Bohu, který mě důkladně zná a povede mě cestou, která je pro mě nejlepší.

Podle sv. Terezie hrozí také nebezpečí, že najdeme svou zkázu tam, kde jsem ji chtěli vyzískat. Tedy je bezpečnější chtít jen to, co chce Bůh, protože nás zná lépe, než mi sami. *„Odevzdejme se do jeho rukou, aby se v nás naplnila jeho vůle, a neupadneme do omylu, budeme-li se jí pevně chtít.“²⁷⁶*

Nesmíme si také myslet, že jsou tyto milosti nepřetržité. Spíše naopak, kvůli jediné milosti duše zakusí řadu trýzní. Nesmí tedy myslet na to, jestli je dostane vícekrát, ale spíše na ně odpovědět.

„Kdyby to bylo možné, duše by vymyslela nové prostředky, jen aby se mohla stravovat láskou.“²⁷⁷ Z toho také vyplývá, že k větší oslavě Boha je duše schopná zůstat zdeptána po zbytek svého života.

Svémi zjeveními se Pán sdílí duši za různých okolností. *„K některým dochází, když je duše ztrápená, k jiným, když má na ni přijít velká zkouška,*

---

²⁷³Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Hrad v nitru*, str. 160

²⁷⁴BRANDSNA, T., CARM, O: *Krása Karmelu*, str. 82

²⁷⁵otec MARIA EUGENE OD DÍTĚTE JEŽÍŠE: *Tvá láska rostla se mnou*, str. 87

²⁷⁶tamtéž, str. 90

²⁷⁷Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Hrad v nitru*, str. 162

a opět jiné, když se Jeho Velebnost chce z ní těšit a zahrnovat ji svou přízní.“
278

Tato zjevení sv. Terezie nazývá tajemstvími. Ta jsou duši dána, když byla ponořena do modlitby a náhle se ocitla v útlumu. Jedná se vlastně o intelektuální vidění, při nichž duše pochopí, jakým způsobem se věci vidí v Bohu a jak je v sobě udržuje. Díky nim nám Bůh dává nahlédnout na zlobu našich hříchů, abychom si je uvědomili a začali s nápravou. „*Všechny ty odporné věci, zločiny a podlosti, jež mi hříšníci pácháme, se odehrávají v onom paláci, to je v samém Bohu.*“²⁷⁹

I přes naše hříchy nás Bůh nikdy nepřestal milovat. A po právu žádá, abychom i mi odpouštěli jakékoli křivdy, které jsou konány na nás samotných.

I přesto, že tato vidění trvají jen chvíli, je to velká milost, kterou dostáváme od našeho Pána. Ale jen pokud z nich umí duše načerpat prospěch.

„*Musíme se snažit vždycky žít v pravdě, abychom se nějak podobali našemu Bohu a Ženichovi.*“²⁸⁰ Také je důležité, abychom v tom, co konáme, dávaly Bohu, co je Boží a naopak sobě to, co patří nám. Ve všem bychom tedy měli hledat pravdu a necenit si tolik světa, který je falešný a naprosto zkažený.

„*Náš Pán uděluje duši tyto milosti, protože ji už považuje za svou opravdovou nevěstu, jež je odhodlána ve všem plnit jeho vůli, a proto jí chce odhalit něco ze své velikosti a ukázat jí, v čem mu má vyhovět.*“²⁸¹ V těchto milostech tedy není žádný důvod ke strachu, ale ke spíše chvále Boha, který tyto milosti dává. V neposlední řadě při nich duše zakouší také velkou útěchu.

Je pravda, že tyto milosti rozmnožují v duši také trýzeň. A to proto, že v nich lépe poznává velikost svého Boha. „*Mám na mysli tedy ony úzkosti, slzy, vzdechy a prudké vzněty o nichž jsem se zmiňovala : zdá se, že pocházejí z naší lásky, když ji hluboce prožíváme.*“²⁸² Tyto trýzně se ale dají snést, i přesto, že člověk přitom hodně zkusí.

Pokud smysly a mohutnosti nepřispívají či brání v růstu těchto trýzní jsou od všeho odtrženy. To znamená, že člověk má udržovat rozum v činnosti jen proto, aby chápal, jak se duše trápí. A trápí se proto, že je tak vzdálena

²⁷⁸Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠKA: *Dějiny duše*, str. 42

²⁷⁹tamtéž, str. 44

²⁸⁰Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Hrad v nitru*, str. 165

²⁸¹otec MARIA EUGENE OD DÍTĚTE JEŽÍŠE: *Tvá láska rostla se mnou*, str. 92

²⁸²Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Hrad v nitru*, str. 167

od Boha. „*Tato muka se totiž necítí v těle, nýbrž v hlubině duše.*“²⁸³ To vše pak slouží k tomu, aby byla duše očištěna a aby ji Pán mohl uvést do sedmé komnaty.

Duše si této trýzně cení, je ochotna ji snášet po celý život, pokud si to tak Pán bude přát a bude se mu to líbit.

„*Strnutí, ve které se duše nachází netrvá dlouho : nejvíc tak tři, čtyři hodiny.*“²⁸⁴ Na taková muka nemůžeme najít lék, pokud je Bůh neodejme. Při těchto mukách ji ale Bůh neustále naplňuje útěchou, aby v nich žila odevzdaně, dokud to bude On chtít. „*Zjistila, že v mukách ji žádná pozemská věc nemohla být posilou, tak cítí nyní vůči světu větší pohrdání než předtím.*“²⁸⁵ Pochopila totiž, že jí může potěšit a ukojit její touhy jen Stvořitel, a tím víc přestává lpět na pozemských tvorech a věcech.

4.7 KOMNATA VIDĚNÍ

Všichni máme duši stvořenou k Božímu obrazu a podobě, ale bohužel si jí neumíme vážít, jak si sama zasluhuje. Z toho důvodu také neznáme velká tajemství, která se v ní nachází.

Sv. Terezie varuje předtím, aby naší vinou neupustil Ženich od duchovního sňatku s námi, neboť právě on je zdroj největšího užitku. „*Když se Pán ráčí slitovat nad duší, kterou už duchovně přijal za svou nevěstu a jež se tolik trápí a už se natrápila touhou po Něm, uvede ji do své komnaty, do této sedmé, dříve než se dokoná duchovní sňatek.*“²⁸⁶

V této komnatě se objevují duše, které z Božího milosrdenství konaly pokání za spáchané hříchy a teď jsou v milosti. A právě mezi nimi má Pán svou komnatu. Toto uvádění do milosti (čili do komnaty) je ale bez všech vytržení, která přicházela v předešlých komnatách.

Při uvádění do sedmé komnaty Bůh duši nejprve oslepí a oněmí. Po nějaké době přichází velká radost z toho, že se vidí blízko Bohu. „*Když je uvedena do této komnaty, zjeví se jí v intelektuálním vidění tři osoby Nejsvětější Trojice, jako jakási velebná reprezentace pravdy.*“²⁸⁷ Duše zcela jasně pozná, že tyto tři Osoby jsou jediné podstaty, jediné moci a moudrosti.

²⁸³Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Hrad v nitru*, str. 168

²⁸⁴otec MARIA EUGENE OD DÍTĚTE JEŽÍŠE: *Tvá láska rostla se mnou*, str. 95

²⁸⁵BRANDSNA, T., CARM, O: *Kráska Karmelu*, str. 85

²⁸⁶Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Cesta k dokonalosti*, str. 158

²⁸⁷Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Hrad v nitru*, str. 176

Duše je šťastná, protože vidí, že tyto tři Osoby ji neopouští. Vidí, že přebývají v jejím nitru. „*Bude se vám zdát, že duše není úplně při sobě, nýbrž že je tak opojena, že nic nechápe. A přece je daleko víc při sobě, co se týká Boží služby.*“²⁸⁸ Duše musí mít tedy naprostou důvěru v Boha a jeho přítomnost, a ten pak nepřipustí, aby ji ztratila. Musíme si také uvědomit, že vědomí Boží přítomnosti není tak intenzivní jako bylo tehdy, když se poprvé objevilo. Ale i když není tak intenzivní, duše si nepřestává uvědomovat, že stále trvá.

Musíme si také uvědomit, že je velký rozdíl mezi předešlými vidění a těmi z této komnaty. A také stejně velký rozdíl je mezi duchovními zásnubami a duchovním sňatkem. Sv. Terezie to přirovnává k snoubencům a těm, kteří se už nemohou odloučit.

„*Duchovní sňatek je tajemné spojení, ke kterému dochází v samém středu duše, kde má přebývat sám Bůh, jenž nepotřebuje žádné dveře, aby tam vstoupil.*“²⁸⁹ V duchovním sňatku se Pán zjeví ve středu duše v intelektuálním vidění. Zde můžeme vidět změnu oproti předešlým komnatám, protože v dřívějších se jednalo pouze o vidění obrazná. „*Intelektuální vidění jsou tak veliká tajemství, tak mocná slast, a tak úchvatný a náhlý projev přízně, že nevím, k čemu bych to přirovnala.*“²⁹⁰ Tyto sňatky pochopíme asi tak, že duše či lépe duch se sjednotí s Bohem.

Sv. Terezie dále vysvětluje, že je velký rozdíl mezi duchovním zasnoubením a duchovním sňatkem. Duchovní zasnoubení je milost, která rychle pomine, a tak duše vlastně nezakouší jeho milost. Kdežto při duchovním sňatku zůstává duše stále v onom středu se svým Bohem. A duše se z tohoto středu nepohne a ani neztrácí svůj pokoj a klid.

Duše, které se spojily s Bohem v duchovním sňatku, se zbavily lpění na všech tělesných věcech. Jsou vnitřně očištěny a mohou se spojit s nestvořeným Duchem. „*Pán nás naplňuje Sebou, čím více se vyprázdníme od stvořených věcí a čím méně na nich lpíme z lásky k Němu.*“²⁹¹

Duše je v těchto komnatách uvedena do příbytku, ve kterém už není podrobena vlivům mohutností a obrazotvornosti, nebo alespoň jí neuškodí ani

---

²⁸⁸ Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Cesta k dokonalosti*, str. 162

²⁸⁹ tamtéž, str. 165

²⁹⁰ otec MARIA EUGENE OD DÍTĚTE JEŽÍŠE: *Tvá láska rostla se mnou*, str. 97

²⁹¹ Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Hrad v nitru*, str. 182

neruší. Má stále neuvěřitelnou touhu sloužit Bohu. „*Čím více kajících skutků koná, tím více v nich nachází zalíbení.*“²⁹²

Sv. Terezie přirovnává duši v těchto komnatách k motýlu, který zemřel, ale znovu se narodil šťastný, protože si uvědomil, že Kristus žije v něm. Duše zcela zapomíná na sebe, a to tak dalece, že se domnívá, že už neexistuje. Cítí takovou proměnu, že se nepoznává. Myslí jen na to, aby co nejvíce usilovala o stále větší Boží slávu. „*O vnějších skutcích není co poznamenat A právě to duši trýzní, že musí vidět, jak její síly nejsou k ničemu.*“²⁹³

Na druhou stranu dychtí po tom, aby splnila Boží vůli a považuje za dobré vše, co Pán zařídí. To znamená, že dobré jsou i všechny trýzně, které jsou od Boha. Dokonce také nezakouší žádnou zášť vůči těm, kdo ji škodí. Místo toho s nimi soucítí, takže je ochotna udělat vše proto, aby se jim ulevilo.

„*Hříšníky doporučuje Pánu, a ráda by se zřekla některých svých milostí, aby je Jeho Velebnost udělila jim, aby ji už neuráželi.*“²⁹⁴ Tyto duše už netouží zakoušet slasti nebo duchovní útěchy, a to proto, že jsou stále se svým Pánem, a ten v nich žije. Dychtí jen potom být samy a pracovat pro spásu.

Tato komnata se odlišuje především tím, že v ní nedochází k žádným vyprahlostem nebo vnitřním nepokojům, které se zakouší ve všech předešlých komnatách. Duše je klidná a je si naprosto, že všechny milosti pocházejí od Boha, tedy že to nemůže být ďáblův klam. „*Ďábel se do sedmé komnaty neodvážil vstoupit a ani sám Bůh nepřipustil, aby vstoupil tam, kam Jeho Velebnost pozvala duši, aby se jí zjevila a byla s ní.*“²⁹⁵

V sedmé komnatě se Bůh a duše kochají v sobě v hlubinném tichu. Rozum tu nemá co dělat a ni se něčím namáhat. Bůh chce, aby si odpočinul. „*Duše, jež dospěla až do sedmé komnaty neupadá do žádné extáze, aspoň ne do takové, při níž se ztrácí vědomí. Dojde-li ještě někdy u ní k extázi, pak nikdy s oněmi úchvaty a lety ducha.*“²⁹⁶ V této komnatě se také vytrácí veškerá slabost, kterou měla duše dříve a díky které se trápila. Pravdou je, že čím více si duše uvědomí, že ji Bůh zahrnuje svou přízní, tím více se obává sama sebe. Ale přítomnost Pána ji dá na vše zapomenout a dál žije v klidu a v pokoji společně s ním.

²⁹²Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Hrad v nitru*, str. 185

²⁹³Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠKA: *Dějiny duše*, str. 47

²⁹⁴BRANDSNA, T., CARM, O: *Krásy Karmelu*, str. 87

²⁹⁵otec MARIA EUGENE OD DÍTĚTE JEŽÍŠE: *Tvá láska rostla se mnou*, str. 100

²⁹⁶Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Cesta k dokonalosti*, str. 168

Podle sv. Terezie by duše neměla v ničem ustoupit od dobrých rozhodnutí. „*Pán jí vlévá pevnost, aby se v ničem neuchýlila od jeho služby a dobrých předsevzetí, jež naopak jen rostou, jak se zdá.*“²⁹⁷

Bůh také chce, aby duše nezapomněla na svou ubohost, a tak zůstala pokorná. A lépe chápala, jak mnoho mu dluží a děkovala mu za velký projev, který přijala. I přesto, že má duše touhu nedopustit se nějakých nedokonalostí, stále se dopouští hříchů. Samozřejmě se jedná o všední hříchy a ne smrtelné. Protože doufají, že smrtelné hříchy už nemají, i když si nejsou zcela jisté, neboť je samozřejmě možné, že mají nějaký skrytý.

„*Duše také trpí trýzní, když si uvědomí, jak se mnoho duší řítí do záhuby.*“²⁹⁸ Ačkoli ti, kteří jsou v sedmé komnatě, mají velkou naději, že nepatří mezi ty, co se ženou do záhuby, nemohou se zbavit všech obav. „*A to především pokud se zamyslí nad nějakou postavou z Písma svatého, o níž se zdálo, že ji Bůh zahrnoval svou přízní, jako Šalamoun, jemuž Jeho Velebnost toho tolik zjevila.*“²⁹⁹ Z toho důvodu se mají obávat víc ti, kteří se cítí bezpečněji.

Bůh dává duším milosti a splní je i navzdory našemu odporu. Pokud totiž vidí nějakou malomyslnou duši, pošle na ni proti její vůli trápení a dá jí, aby z něho vyšla vítězně. V tuto chvíli z ní padne všechen strach a obětuje se pak Bohu s větší odvahou.

Sv. Terezie radí duším, aby měly vytrvalou touhu po modlitbě a věnovaly se jí. A především aby měly sílu sloužit Pánu a ne aby si jen užívaly. Ale největší služba našemu Pánu je, když se všemožně snažíme získat pro něho další duše. Protože jestliže se tyto duše spasí, budou ho chválit navěky.

„*Někdo může namítnout, že nemůžeme získávat duše pro Boha, protože nemáme dostatečné prostředky; že bychom to velmi rádi udělali, ale že nevíte jakým způsobem, když nemáme ani učit, ani kázat jako apoštolové, jak nám to Bůh přikázal.*“³⁰⁰ A přesto, že naše modlitba prospívá celému světu, tak na to nemáme myslet, ale snažit se jen o to, aby prospívala těm, kteří žijí s námi, a kterým jsme zavázáni. „*Naše dílo bude mnohem větší, dosáhneme-li svou pokorou a umrtvováním, svou službou a láskou k lidem a svou láskou k Bohu, že se staneme ohněm, který je všechny zanítí, a že je budeme stále podněcovat*

²⁹⁷ Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Hrad v nitru*, str. 194

²⁹⁸ Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠKA: *Dějiny duše*, str. 48

²⁹⁹ otec MARIA EUGENE OD DÍTĚTE JEŽÍŠE: *Tvá láska rostla se mnou*, str. 104

³⁰⁰ Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Hrad v nitru*, str. 200

svými ctnostmi.³⁰¹ To vše bude pro nás velmi užitečné a prokážeme tím Bohu velkou službu.

Samozřejmě, že ne jen vlastními silami můžeme vstoupit do všech komnat, i když se nám může zdát, že sil máme mnoho. Potřebujeme k tomu Boha, který nás do hradu uvede. „*Radím vám, abyste nenapínali svou sílu, narazíte-li na odpor, abyste se ho tak rušivě nedotkli, že byste si navždy uzavřely vstup.*“³⁰²

Pokud se nám bude zdát, že nejsme hodni vstoupit byť jen do třetí komnaty, získáme si jeho přízeň, a pak nám dá možnost vstoupit dál. Jestliže zakusíme slasti tohoto hradu, pak se nám bude zdát vše snadné. Dokonce i ty nejtvrďší práce a to především kvůli naději, že se do hradu vrátíme. Tuto naději nám nemůže nikdy nikdo vzít.

4.8 BOŽÍ VEDENÍ

Sv. Terezie nejprve mluví o tom, že nám nemusí chybět to, co potřebujeme, když se nebudeme zajímat o pozemská potěšení. Varuje nás ale před tím, abychom si je nesnažily obstarat. Protože pak by nám přinesli jen nepříjemnosti a strasti. „*Mějte upřeny oči na svého Ženicha; On vás má vydržovat.*“³⁰³

Máme bedlivě poslouchat volání Boha, protože jeho slova jsou pravdivá, nebe a země jednou pominou, ale slova nikdy. Pokud je opravdu chceme slyšet a uslyšíme, nebude nám chybět nic, co budeme nutně potřebovat.

Přesto, ale bude-li nám něco chybět, pak nám to jen prospěje. Sv. Terezie to přirovnává ke svatým, kterým chyběl život, když byli zabiti pro víru v Krista. A tímto mučednictvím tak rozmnožili jeho slávu, skončili jednou pro vždy se vším a začali se těšit z trvalého vztahu s ním.

Další dobrou radou je to, že čím méně toho budeme vlastnit, tím méně budeme mít také starostí. To znamená, že je lepší, pokud budeme zde na zemi chudí, protože pak budeme bohatí v nebi u Boha. „*Kdybychom jednali jinak a jen se na oko stavěli chudými a nebyli jimi v duchu, klamali bychom svět.*“³⁰⁴

---

³⁰¹ BRANDSNA, T., CARM, O: *Kráska Karmelu*, str. 90

³⁰² otec MARIA EUGENA OD DÍTĚTE JEŽÍŠE: *Tvá láska rostla se mnou*, str. 106

³⁰³ Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Cesta k dokonalosti*, str. 14

³⁰⁴ tamtéž, str. 15

Chudoba je vlastně dobro, které v sobě zahrnuje všechna ostatní dobra. Je to vlastně nadvláda, která z nás dělá pány nad všemi pozemskými dobry. Tato chudoba nám pomáhá, abychom všemi těmito dobry pohrdali.

*„Pocty jdou, podle mého názoru, ruku v ruce s bohatstvím, kdo touží po poctách, ten si neoškliví peníze, zatímco komu se protiví, ten si příliš necení poct.“*³⁰⁵ Musíme si uvědomit, že dychtivost po poctách s sebou přináší naprosté lpění na penězích.

Sv. Terezie mluví o tom, že opravdová chudoba, kterou člověk může přijmout z lásky k Bohu, s sebou přináší tak velikou čest, že jí nemůže nikdo odolat. Je tomu tak především proto, že se stará jen o to, aby se líbila Bohu. *„Svatá chudoba je naším erbem, naši svatí Otcové si jí vážili a zachovávali ji od počátku našeho řádu.“*³⁰⁶ A pro lásku k Bohu bychom měli usilovat o to, abychom ji zachovávali především ve svém nitru. Pokud budeme podle toho jednat, pak naše dokonalost, s Boží pomocí, neutrpí nikdy žádné úhony. *„Svatá Klára říkala, že chudoba je mocná hradba, a chtěla, aby její kláštery byly obehnány chudobou a pokorou.“*³⁰⁷

Další radou, jak dojít k Bohu, je stále se modlit. Povinnost modlit se, je ze všech nejdůležitější. Abychom ji plnili co nejlépe, musíme zachovávat také další prostředky jako jsou posty, kající úkony a mlčení, pokud je to zapotřebí.

V Boží službě můžeme pokročit díky několika velmi potřebným věcem. Jsou tři a jedná se o lásku, nelpění na tvorech a pokoru. *„První je láska, kterou se navzájem máme zahrnovat; druhá je nelpět na tvorech; třetí je opravdu pokora.“*³⁰⁸ Pokud se navzájem upřímně milujeme, pak neexistuje nic, co by bylo pro nás obtížné či nemožné. Kdyby celý svět zachovával přikázání lásky tak, jak se má, bylo by snadné zachovávat také všechna ostatní.

Bohužel je to zatím jen zbožné přání, protože se zatím ještě nikdy nedospělo k dokonalosti a to, díky nedbalosti či díky přehánění. *„Přílišná horlivost by mezi námi neměla být něčím špatným; a přece působí tolik zla a přináší s sebou tolik nedokonalostí, že tomu ani nechce věřit ten, kdo*

³⁰⁵Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Hrad v nitru*, str. 30

³⁰⁶otec MARIA EUGENE OD DÍTĚTE JEŽÍŠE: *Tvá láska rostla se mnou*, str. 109

³⁰⁷Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Hrad v nitru*, str. 35

³⁰⁸Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Cesta k dokonalosti*, str. 15

to viděl.“³⁰⁹ Samozřejmě, že ten, kdo se spokojí se službou Bohu jen tak od oka, si těchto nedokonalostí nevšimne a nebo je považují za úkony ctností.

Otázkou je, jaká má taková láska být a co to je ctnost lásky. A především jak poznáme, že tuto ctnost máme. Podle sv. Terezie je láska vlastně dvojího druhu. „*Jedna je zcela duchovní bez jakékoliv smyslovosti nebo přirozené něžnosti, jež by zakalovaly její žár; druhá je také duchovní, ale smíšená se smyslovostí a slabostí, jako např. mezi příbuznými či přáteli.*“³¹⁰

Pokud do duchovní lásky pronikne nějaká vášně, uvede ji do zmatku. Z toho důvodů musíme vždy jednat s rozvahou a zdrženlivě. Základním kamenem, abychom se této vášně vyvarovali, musí být dobré, čisté svědomí. A proto se musíme ze všech sil snažit, abychom se zbavili všedních hříchů a usilovali o to, co je mnohem dokonalejší. Tedy o to, abychom se sjednotili s Bohem.

„*Veškeré naše dobro je v důkladném poznání toho, čeho je zapotřebí k přesnému zachování Božího zákona.*“³¹¹ Jedině na základě zachování Božího zákona má modlitba dobré předpoklady, že dojdeme k Bohu, který je uprostřed hradu.

Podle sv. Terezie Bůh duši udělí, aby jasně poznala jakou má náš svět hodnotu. Tedy, že náš svět je dokonale rozdílný od světa posmrtného. Svět po smrti je věčný, kdežto náš svět je prchavý jako sen.

Bůh také umožní, abychom pochopili, co to znamená milovat Stvořitele a tvora.. „*Toto poznání není jen prostým rozumovým poznáním či vírou, nýbrž – a to je velký rozdíl – osobní zkušeností.*“³¹² Znamená to, že duše vidí a zakouší, co je Stvořitel a co je tvor. Zjistí, co se získá díky službě jednomu a co se ztrácí, pokud slouží druhému.

Bůh také učí pomocí svých pravd, jak se oddat modlitbě a poukazuje na to, že díky ní pak duše miluje mnohem dokonaleji.

Pokud se budeme obracet pouze k Bohu a ne k ostatním tvorům, tak nám Bůh vlije tolik ctností, že nemusíme bojovat s ďáblem. Pán na něj totiž vztáhne ruku, aby nás před ním a před ostatním světem ubránil. Podle sv.

---

³⁰⁹Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Cesta k dokonalosti*, str. 27

³¹⁰Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Hrad v nitru*, str. 61

³¹¹Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Cesta k dokonalosti*, str. 160

³¹²Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠKA: *Dějiny duše*, str. 50

Terezie musí být toto odloučení od všeho patrné navenek. „A já vás prosím, abyste to považovali za velké dobro pro lásku Boží, jež nám Pán prokázal.“³¹³

Neméně důležité je, abychom věděli, že vše světské je marnost a že vše brzy pomine. Duši přináší velký prospěch, pokud bude dávat pozor, aby neulpěla na sebemenší světské věci. „Naše náklonnost k světským věcem se musí odtrhnout od náramně křehkých věcí a zaměří se na věčné.“³¹⁴

Na závěr této kapitoly bych chtěla napsat, že se musíme snažit nebát smrti a nechat vše na Bohu, ať se stane, co se stane. „Pokud se budeme snažit krok za krokem přemáhat své tělo, dokážeme jej často i zkrotit. Je-li takový nepřítel sražen na kolena, pak je to nejlepší předpoklad pustit se do ostatních bojů.“³¹⁵

---

³¹³Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Cesta k dokonalosti*, str. 63

³¹⁴BRANDSNA, T., CARM, O: *Krása Karmelu*, str. 92

³¹⁵otec MARIA EUGENE OD DÍTĚTE JEŽÍŠE: *Tvá láska rostla se mnou*, str. 110

4 ZÁVĚR

V diplomové práci jsem se snažila přiblížit pohled na krásu a nedokonalost lidské duše podle sv. Jana od Kříže a sv. Terezie od Ježíše. Samozřejmě se tito autoři v řadě věcech odlišují, ale také se shodují. A to nejen z toho důvodu, že patří do stejného řádu karmelitánů, ale především proto, že sv. Terezie považovala sv. Jana za svého učitele.

Ať už jde o cestu k dokonalosti nebo výstup na horu Karmel, tak se nám zdá, že vše je obtížné a složité. Toto zdání je právem. Je to vlastně válka, kterou vedeme sami proti sobě. Pokud se ale pustíme do práce, Bůh nám udělí tolik milostí a působí v duši tak mocně, že se jí zdá nicotné vše, co může vykonat v tomto lidském životě. To znamená, že podle obou autorů vše záleží na tom, jestli se zřekneme sami sebe a svých potěšení. Musíme se snažit zapírat svou vůli ve všem, a tak krok za krokem, aniž si toho všimneme, dospějeme k cíli. Cesta ke sjednocení s Bohem je plná trýznivých zkoušek, které musíme, podle obou autorů, překonat. Naše lidská přirozenost je tak slabá, že pokud jsme nějakou tuto zkoušku překonali, tak si myslíme, že jsme vykonali něco velikého. A díky této ješitnosti duše ztratí příležitost k zásluze, ještě víc zeslábne a otevře tak dveře ďáblu.

Autoři jsou přesvědčeni, že Bůh zahrnuje svou přízní ty duše, které se rozhodli být jen jeho.

Pro oba autory je vztah s Bohem je velmi důležité, aby byl člověk pokorný. Sv. Terezie prohlašuje pokoru za mast na všechny naše rány. Zatímco sv. Jan ji uvádí jako tajemství štěstí a rovněž jako velkou hráz proti satanovu vměšování. Pokud je člověk opravdu pokorný, tak touží, aby jím všichni ostatní pohrdali, aby ho odsuzovali ve všem co dělá a to, aby si uvědomil, že je před Bohem ubohý. Všechno naše úsilí a kající skutky musí směřovat k dosažení velkých ctností.. Musíme si ale dávat pozor, abych tyto kající skutky, které konáme, nebyli příliš přehnané, protože potom spíše škodí na zdraví, než aby pomáhali. Pravdou ale je, že pro duše, které se oddávají modlitbě je cvičení v pokoře naprosto nezbytným opěrným bodem.

Bůh duše zkouší nejrůznějšími utrpeními, aby si uvědomila, že je ubohá a bez něho nedokáže nic. Je třeba, abychom se obávali i těchto utrpení, které přichází od Boha. A to z pohledu pokory; nesmíme si totiž myslet, že naše láska je tak velká, že se můžeme vrhnout do všech takových úzkostí.

Duše touží celý svůj život složit Bohu. Autoři píší o tom, že duše může Bohu sloužit lépe, pokud pomůžeme nějaké jiné duši, která se ocitla na cestě k Bohu a která by se bez pomoci ztratila. Důležité také je, abychom se stále obávali, že mu dosud sloužíme velmi málo. Pro člověka je toto jediná útěcha, protože mu pomáhá snášet a zmírnit trýzně. Měli bychom se

ve všem podrobit jeho vůli, protože nic není bezpečnější, než abychom se mu chtěli chtít ve všem líbit.

Modlitba, podle obou, má být ponořením se do sebe sama, aby člověk našel Boha a aby byl poté schopen hledat ho i jinde. Podle sv. Jana od Kříže modlitba znamená zabývat se Bohem. A podle sv. Terezie od Ježíše má v modlitbě první místo zaujímat právě Bůh. Čili má stát středem lidského zájmu.

Podle autorů je pro Boha důležité, abychom vykonávali rozjímavou a ústní modlitbu. Nesmíme si myslet, že při ústní modlitbě jsou ústa zavřená. Pokud jsme při ústní modlitbě opravdu přesvědčeni, že hovoříme s Bohem, a více myslíme na něho než na slova, která pronášíme, pak se ústní modlitba spojuje s rozjímavou.

Pokud tedy máme s Bohem mluvit, tak jak si to zaslouží a jak se sluší, musíme si uvědomit, kdo je Ten, s nímž mluvíme a kdo jsme mi sami. A abychom toho dosáhli, je nutné, abychom se k němu přiblížili. Až budeme před Ním, tak pochopíme, kdo jen, s kým mluvíme nebo chceme mluvit.

Pro oba autory a především pro sv. Terezii jsou nejdůležitější ty modlitby, které se jako křesťané musíme modlit, jsou to Otče náš a Zdrávas Maria. Při modlitbě Otče náš nás Pán povznese k dokonalému nazírání. Tímto způsobem dává najevo, že naslouchá tomu, kdo k Němu mluví. Zjeví mu svou velikost tím, že mu utlumí rozum, zastaví myšlení a uduší slova na rtech.

Autoři mluví o tom, že duše musí obracet své oči k Bohu, třeba jen na krátkou chvíli. Ani Ženich nespustí své duše z očí, i když od nich musel vytrpět mnoho ošklivých věcí. I přes vše ošklivé s námi Pán jedná bez sebemenšího předstírání a přeje si, abychom se ve všem podřídili jeho vůli. Neboť on se sám nám také podřizuje.

Píše o tom, že snášíme řadu utrpení, ale nikdy nebudeme snášet tolik zlého ani tolik protivenství jako sám náš Pán a to ani v takové chudobě, v jaké se můžeme ocitnout.

Úplně jiný je život v nebi, protože tam již nelze toužit po smrti! Ale velmi těžce se naše vůle podřizuje tomu, co je vůle Boží. Přesto se však musíme stát dokonale pokornými vůči Bohu.

Autoři nás upozorňují, že na cestě duchovního života se objevují různé překážky a pasti. Ukazují nám mnohem kratší, ale zato strmější cesty, které dovedou duši k prameni živé vody, kterou je dokonalá modlitba. Tajemstvím a klíčem této modlitby je naprosto dokonalá láska.

Této modlitbě musíme dávat přednost přede všemi ostatními. Pokud překážky a pasti, která nám mohou způsobovat mnohá muka, překonáme, bude duše plně rozdílena láskou. A může tak vystoupat až na vrchol hory Dokonalosti nebo vejít do poslední komnaty Hradu

v nitru a dokonale se tak spojit s Bohem. Ke spojení s Bohem je také důležité, aby se odpoutala od všech stvořených dober a celá se odevzdala svému Pánu.

Za jediné zlo považují to, že by mohla být duše odloučena od Boha. Tímto odloučením ho uráží a staví se nahá před ďábla, který jí může ublížit. Musí se tedy nakonec důvěrnými monology obracet na Pána s prosbou, aby ji vysvobodil z tohoto nebezpečí.

Pro oba autory je důležitá láska k Bohu a ke svému bližnímu. Sv. Terezie dokonce nazývá sv. Jana od Kříže učitelem lásky. A právě v tom je aktuálnost jeho i jeho děl pro dnešní dobu. Pravdou je, že pokud budeme milovat svého bližního, nebude nám dělat potíže milovat Boha a přijmout tento boží plamen lásky. Protože láska k bližnímu se rodí právě z láskyplného duchovního a kontemplativního života.

Oba autoři svá díla odlehčují svým bezprostředním jazykem a drobnými postřehy z každodenního života. Úchvatné je, jak do svých děl vkládají různé obrazy a příklady, například sv. Tereze přirovnává duši k holubičce nebo k housence, ze které se na konci cesty k dokonalosti stane nádherný motýl.

Sv. Terezie byla jednou z nejhrolivějších čtenářek sv. Jana. Její srdce bylo spojeno s Janovo díky poutu hluboké sympatie. Následovala ho a uplatňovala v praxi to, co si u něho přečetla. Slova mystika ji hluboce oslovovala a byla zapálena jeho nadšením pro Boha.

Sv. Terezií poznamenala především tři body nauky sv. Jana. Nejprve je to jeho pojednání o cestě lásky, kterou nám Bůh otvírá a stáváme se tak předmětem jeho láskyplné pozornosti. Začala mluvit o to, že láska je jednou z nejdůležitějších věcí, kterou potřebujeme, pokud se chceme spojit s Bohem v niterném vztahu.

Pak je to důraz sv. Jana od Kříže na vyslyšení naší naděje a na vyslyšení našich nejhlubších tužeb, které v nás sám vzbudil. Začala věřit tomu, že pokud bude opravdu věřit v boží milost a pomoc, splní se jí to, po čem touží. A nebude se nikdy cítit v nebezpečí.

V neposlední řadě ji povzbudil, aby přijala utrpení, které bylo vždy jejím údělem. Nakonec se dostala do takového stavu, že se nebála žádného utrpení. Naopak ho vyhledávala, aby se tak posilovala ve svém vztahu a lásce k Bohu. A hlavně snažila se být dokonale pokorná a nehledala pomoc nikde jinde, než u Boha.

Samozřejmě najdeme i rozdíly, které z obou dělají originální osobnost. Tereziina originalita je především v tom, že začala hledat ve sv. Janu duchovní důležitou potravu, ale nezačala ho kopírovat.

Terezie se snažila ukázat, že Bůh miluje každého a každému dává možnost nápravy. Nikdy nikoho neodsuzuje hned na začátku a každému nabízí své milosrdenství. Bůh je Otec, který se nechává získat i tou nejmenší láskou svých dětí. Z toho důvodu začala nabádat lidi aby se s každým, byť sebemenším hříchem, vždy obraceli na Boha a s láskou se mu vyznali.

POUŽITÉ ZDROJE :

- Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Učitel víry II.*, Karmelitánské nakladatelství Kostelní Vydří, 1993, ISBN 80-85527-42-1
- Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Výstup na horu*, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří, 1997, ISBN 80-7129-420-2
- Sv. JAN OD KŘÍŽE: *Temná noc*, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří, 1992, ISBN 80-7129-420-2
- Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Hrad v Nitru*, Nakladatelství tiskárny Vimperk, 1999, ISBN 80-900138-5-6
- Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Cesta k dokonalosti*, Velehrad-Křesťanská Akademie, Řím, 1990, ISBN 80-900138-6-4
- Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Život*, Nakladatelství tiskárny Vimperk, 1991, ISBN 80-900138-3-X
- CUMMINS, N.: *Osvobození k radosti*, Karmelitánské nakladatelství Kostelní Vydří, 1994, ISBN 80-85527-42-1
- BRANDSNA, T., CARM, O.: *Krása Karmelu*, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří, 1992, ISBN 80-85527-08-1
- otec MARIA EUGENE OD DÍTĚTE JEŽÍŠE: *Tvá láska rostla se mnou*, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří, 1997, ISBN
- Sv. TEREZIE OD JEŽÍŠKA: *Dějiny duše*, Cyrilometodějské knihtiskárny V. Kotrba, Praha, 1926
- GEORGES, P.: *Karmelitánská spiritualita Karmelitánská spiritualita*, Nakladatelství tiskárny, Vimperk, 1991
- KORNER, R.: *Má jsou nebesa a má je země*, Maticе Cyrilometodějská, Olomouc, 1998, ISBN
- STINNISEN, W.: *Noc je mým světlem*, Karmelitánské nakladatelství Kostelní Vydří, 1997, ISBN 80-7192-185-8
- bratr VOJTĚCH OD SV. HEDVIKY: *Vcházím v nepoznání*, Karmelitánské nakladatelství Kostelní Vydří, 1992, ISBN 80-85527-10-3
- WAACH, H.: *Johanes von Kreuz*, Herold, Wien, 1954
- LAPAUW, C.: *Teresa von Avila Weg nach Innen*, Tyrolia Verlag, Munchen, 1981, ISBN 3-7022-1413-3

ABSTRAKT

FIXOVÁ, S. *Krása a nedokonalost lidské duše podle sv. Jana od Kříže a sv. Terezie od Ježíše*. České Budějovice 2007. Diplomová práce. Jihočeská universita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra církevních dějin. Vedoucí práce Dr. Kročil

Klíčové pojmy : duše, sebepoznání, spojení s Bohem, modlitba, láska k Bohu a k bližnímu, nebezpečí duchovního života, překážky a pokušení.

Diplomová práce se zabývá krásou a nedokonalostí lidské duše podle sv. Jana od Kříže a sv. Terezie od Ježíše. Píše, že pro člověka je důležité, aby se jeho duše spojila s Bohem a vytvořila tak takzvaný manželský pár.

Dále se zde píše, že je důležité umět se modlit, umět důvěrně mluvit s Tím, který je Láska i Pravda.

Práce také popisuje, že všechny lidské síly a schopnosti se musí obracet k Bohu a že umění důvěrného rozhovoru a vztahu s Bohem není snadné. A to především díky velkému množství překážek našeho světa.

Diplomová práce dále pojednává o pokoře. Pokoru musí mít každý člověk, který chce být v dobrém vztahu s Bohem.

V neposlední řadě se zde píše o tom, že všech věcech, které konáme, nemáme hledět na sebe, ale na ostatní a pomáhat ji.

Celou svou práci bych shrnula do jedné věty : ten, kdo žije v lásce k Bohu a k lidem a v boží bázni, překoná bezpečně všechna pokušení a překážky

ABSTRACT

The Beauty and Faulty of the human/s soul according to st. John from Cross and st. Terezie from Jesus.

Key terms : soul, knowlence one/s own being, connection in God, prayer, love of God and of human being, danger of spirituals life, obstacles and temptation.

My Thesis occupy the beauty and faulty of the human/s soul according to st. John from Cross and st. Terezie from the Jesus. They write, that for man is important, to his soul united with God and created matrimony.

Futher is important, to the man can to pray, can to intimate speak with God. Because God is Lowe and True.

Thesis describe, that all humans powers and abilities have to turn to God. And than art of intimate conversation and relation with God isn/t easy, first of all because of largely plenty obstacles of ours world.

Futher thesis deal with submission. Each man have to have the submission and then will be id good relation with God.

In the next part they write about this, that we have to look (in all things) on the others and help him.

I would like to summarize all my work into the one sentence : the man, who live in lowe of God and others and in respekt for God overcome all temptations and obstacles.

